

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^E JAARGANG

WOENSDAG 27 JUNI 1934

No. 965

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennepe; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; Jhr. Mr. L. H. van Lennepe; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

26 JUNI 1934.

Het verloop van de geldmarkt over deze week geeft weinig stof tot opmerkingen. Geld is eerder nog iets gemakkelijker geworden. De notering voor privaat-disconto was tenslotte $\frac{9}{16}$ pCt. Schatkistpapier werd een fractie onder de laatste toewijzingsprijzen verhandeld: drie-maands $\frac{1}{2}$ pCt., December $\frac{3}{4}$ pCt., één-jaars $1\frac{1}{2}$ pCt. en vijf jaars $2\frac{7}{8}$ pCt. Voor Fransche Bons de Trésor met goudclausule werd $1\frac{3}{4}$ pCt. genoemd. Call $\frac{1}{4}$ pCt. Prolongatie nog steeds 1 pCt.

De inschrijving op het schatkistpapier had het volgende resultaat:

	ingeschr.	toegew.	prijs	rendement
	in f 1000			
drie-maands .. f	18.340	13.510	999.84	$\frac{9}{16}$ pCt.
zes- „ .. „	20.570	18.240	994.89	1 „
één-jaars .. „	31.898	27.811	1.007.80	$1\frac{11}{16}$ „
vijf- „ .. „	24.699	17.214	1.010	$3\frac{1}{4}$ „

* * *

Op de wisselmarkt vielen nu eens vlagen van bijzondere levendigheid waar te nemen, dan weer lag de markt verlaten. Groote schommelingen hebben de koersen niet te zien gegeven. Het Pond is tenslotte iets teruggelopen: van $7.44\frac{1}{2}$ op 7.42, terwijl Dollars zich ongeveer op hetzelfde peil konden handhaven: $1.47\frac{1}{2}$ — $1.47\frac{1}{2}$. Fransche Francs kwamen van $9.73\frac{1}{4}$ op $9.72\frac{1}{2}$. In Londen heeft de contrôle de Dollar- en Ers. koersen voor al te groote schommelingen behoed: $5.04\frac{1}{2}$ — $5.03\frac{1}{2}$ en ca. 76.40; de Dollarkoers is in Parijs een weinig opgelopen: 15.16. Marken konden zich iets verbeteren: $56.07\frac{1}{2}$ — $56.32\frac{1}{2}$. Voor effecten-Sperrmarken en Creditsperrmarken was er veel vraag in verband met een vermoedelijk te verwachten grotere gebruiksmogelijkheid tengevolge van het deviezengebrek van de Reichsbank. Ook de Registermarken liepen een weinig mee omhoog. Lires lagen opnieuw aangeboden en kwamen van 12.70 op 12.58. Tsjechokronen eveneens lager 6.13. Canadeesche Dollars konden zich verbeteren; zij noteerden $1.49\frac{1}{2}$, dus aanzienlijk boven New-York. De oorzaak moet waarschijnlijk gezocht worden in een Pondenleening, welke aan de stad Montreal is toegestaan. De Argentijnsche Peso is een weinig teruggelopen: 36. Braziliaansche Milreis hooger: ca. $9\frac{1}{2}$.

In de noteringen voor Ponden en Dollars op één- en drie-maanden is weinig verandering gekomen. Marken op drie-maanden waren beter; het disagio is op 75 c. resp. 2.50 teruggelopen.

De prijzen voor gouden baren liepen wat terug f 1648.50; er was een geregelde handel. Gouden munten noteerden ook lager: Sovereigns 12.09, Eagles $2.47\frac{1}{2}$ en gouden tientjes $10.12\frac{1}{2}$. De handel in Marken bankpapier wordt nog steeds beïnvloed door de onzekerheid aangaande de gebruiksmogelijkheid; de slotnotering was ca. 53.25.

INHOUD.

Blz.

STATISTIEK EN SCHEEPVAART door Ir. J. W. Bonebakker	558
Het nieuwe tarief van invoerrechten door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart	561
De betekenis van de buffer-pool voor de tinmarkt door Dr. H. M. H. A. van der Valk	562
De werkverruiming in Duitsland door C. Kool	564
Hoe de crisis in Nederland in 1934 werd bestreden	566

AANTEKENINGEN:

Nadere wijziging van de Landbouw-crisiswet	568
De gewijzigde tariefwet der Vereenigde Staten	568

STATISTIEKEN	569—574
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

STATISTIEK EN SCHEEPVAART.

Inleiding.

Er komt steeds méér statistisch materiaal beschikbaar; het wordt gedifferentiëerder, en omvat steeds méér onderdeelen onzer samenleving.

Over scheepvaart en aanverwante gebieden geven de Volkenbond, het Centraal Bureau voor de Statistiek, de Kamers van Koophandel en Fabrieken onzer groote havengebieden, Lloyds Register of Shipping, de Engelsche Kamer van Scheepvaart, en andere instellingen regelmatig uitvoerige gegevens. De dagbladen en de vakpers publiceeren deze min of meer volledig, met of zonder commentaar — en daarbij blijft het meestal. Te zelden wordt dit rijke materiaal in het openbaar — in krant of tijdschrift — nader verwerkt. Vandaar de vaak gehoorde klacht (zelfs in vakkringen!): wat is het nut van al die statistieken?

Op zichzelf zijn cijfers, betrekking hebbende op één moment van géén belang. Wat zegt het ons, zonder kennis van andere cijfers, dat van onze koopvaardijvloot een zekere tonnenmaat is opgelegd? Evenmin iets, als de barometerstand ons inlicht over het weer.

Zelfs vergelijking met analoge cijfers op een vorig tijdstip brengt ons niet veel verder; het baat ons weinig te weten, dat de opgelegde tonnenmaat afnam, zooals het ons weinig zegt, dat de barometer heden hooger staat dan verleden jaar.

Een klimaat kan pas gekend worden, wanneer temperatuur, luchtdruk, regenval, zonschijn enz. over tientallen jaren in onderling verband bekend zijn. Eerst dan kan men op goede gronden beoordeelen, of een winter koud, een zomer droog, of een bepaalde dag warm voor den tijd van 't jaar was. Eerst dan zal het op den duur misschien mogelijk zijn om een geleidelijke klimaatwijziging, of een langdurige periodiciteit van b.v. strenge en zachte winters te constateeren.

De vergelijking gaat niet gehéél op; maar in dien geest moeten ook andere statistische gegevens gehanteerd worden: in onderling verband, en over lange perioden. Deze bekende waarheid mag nog wel eens herhaald worden. Daarbij gaat het vooral om de

veranderingen, die bepaalde grootheden in den loop der jaren vertoonen, en wel:

zijn deze vloeierend of slingerend?
zijn de slingeringen groot of klein, regelmatig of grillig?

is er in de veranderingen een tendens, in de slingeringen een periodiciteit te onderscheiden?

en tenslotte: is er analogie in het verloop van verschillende grootheden?

Volgens deze gezichtspunten zullen hier eenige statistieken, die voor de scheepvaart van belang kunnen zijn, nader onderzocht worden.

1e. Vrachten en opgelegde tonnage¹⁾.

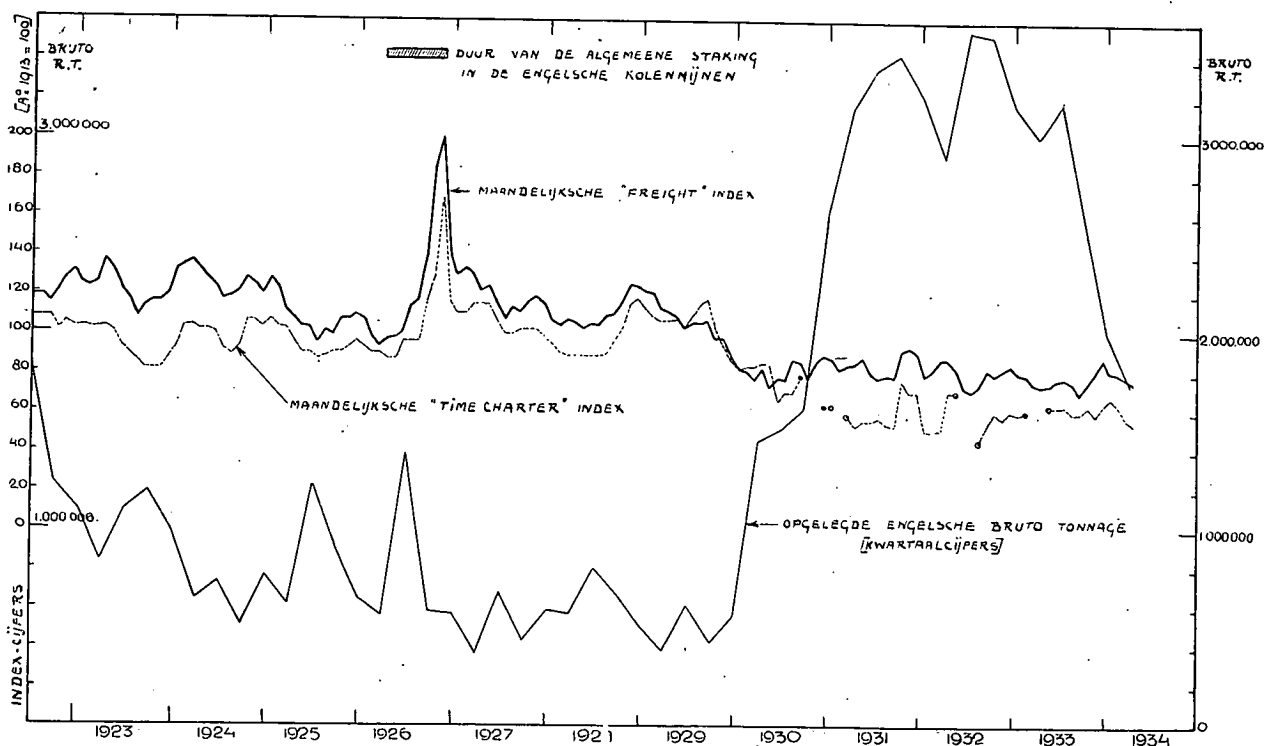
In figuur 1 zijn uitgezet de indexcijfers voor „freights” en „time charters” (1913 = 100), en de opgelegde Engelsche scheepsruimte in bruto register-ton, vanaf medio 1922.

„Freights” en „time charters” vertoonen een onregelmatig schommelend verloop; de laatste gaan ongeveer parallel aan de eerste, maar minder slingerend. Strookt men de jaargemiddelden uit (den len van elk kwartaal het gemiddelde der 6 voorgaande en 6 volgende maanden, zie fig. 2), dan blijkt dat in de jaren 1923 t/m. 1929 de tendens der „freights” dalend, die der „time charters” stijgend is geweest. Na 1929 vallen beide „time charters” het langst en het diepst. Vervolgens hernemen eerstgenoemde hun flauw dalende tendens, terwijl laatstgenoemde iets oploopen. Het verloop in de jaren 1930 t/m. 1933 vertoont eenige analogie met 1922—'25.

De hier beschouwde indexcijfers illustreeren dus het conjunctuur-verloop op de volgende wijze: aan het eind van een hausse-periode zijn beide indices ongeveer gelijk; na het omslaan van de conjunctuur vallen beide, „time charter”-indices het langst en het diepst, waardoor een groote divergentie ontstaat (zie fig. 2: 1 Juli '23 en 1 April '31); vervolgens convergeeren ze langzamerhand tot ze op het eind van de hausse weer ongeveer samenvallen (1920—'21

¹⁾ Bronnen: maandelijksche indexcijfers van „freights” en „time charters”; kwartaalcijfers van Engelsche — United Kingdom — opgelegde tonnage. Beide gepubliceerd door de Chamber of Shipping.

Fig. 1.

en 1929-'30). Een ernstig depressie verschijnsel is het ontbreken van time charter noteringen (Oct., Nov. '30; Febr. '31; Juni, Juli '32; Maart, April '33).

Vrachten-indexcijfers zeggen ons niets omtrent het aantal transacties, waarop zij gebaseerd zijn; zij leeren ons niets over de bedrijvigheid in de scheepvaart. Evenmin mag men uit een dalende tendens concluderen, dat het vrachtenpeil een loonende scheeps-exploitatie onmogelijk maakt. Want het is zeer goed denkbaar, dat verlaagde brandstofprijzen, technische verbeteringen van schip en machine, rationeeler organisatie van het bedrijf, verbeterde havenoutrillage, en verlaagde loonen en vaste lasten de exploitatiekosten naar verhouding sterker verminderen dan de vrachten dalen:

Tenslotte kleeft aan deze indices het bezwaar, dat zij ontleend zijn aan vrachtnoteeringen in shillings of dollarcenten. Herleiding tot de goudwaarde brengt ons niet veel verder, omdat — op eenzelfde route — de exploitatierekening van een schip onder Engelse resp. Nederlandsche vlag meerdere posten bevat, die in beide gevallen hetzelfde blijven, onverschillig of de eigen landsmunt gedevalueerd is of niet: nl. de ontvangen vrachten eenerzijds, de uitgaven voor bunkers, laden en lossen, haven- en loodsgeld anderzijds. Alleen die uitgaven, die in de eigen landsmunt moeten worden gedaan (salarissen, loonen, belasting, rente en afschrijving) brengen verschil; maar die uitgaven kunnen ook uit andere dan monetaire oorzaken in verschillende landen sterk uiteenlopen.

„Invloed van monetaire maatregelen op het scheepvaartbedrijf” zou het onderwerp voor een afzonderlijke studie kunnen vormen. Hier wordt er niet verder op ingegaan. Het voorgaande werd slechts genoemd om aan te toonen, dat voor het beoordeelen van den toestand in de scheepvaart de waarde van vrachten-indexcijfers beperkt is.

Méer houvast geven de cijfers omtrent opgelegde tonnage (zie fig. 1). Oorspronkelijk werd deze door de Engelsche Kamer van Scheepvaart in netto R.T. gegeven, den laatsten tijd óók in bruto tonnen. Vermenigvuldigt men de vroegere netto-cijfers met 1,64 dan benadert men de overeenkomstige bruto-cijfers voldoende nauwkeurig.

Voor de vooruitzichten van onze eigen zeescheep-

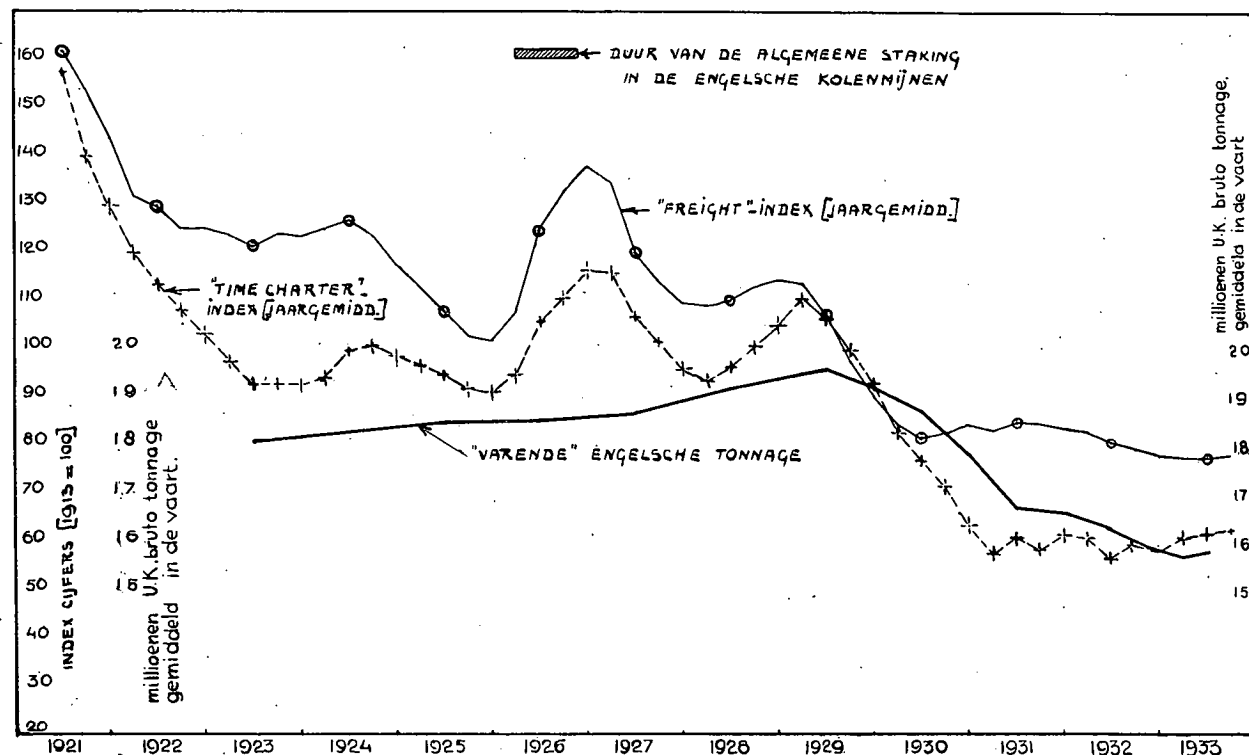
vaart zijn de toestanden in de vaart van en naar West-Europa van beslissende betekenis. In die vaart domineert de Engelsche vlag, terwijl tot dusver de Engelsche scheepvaart tot de minstgesteunde behoort. Men kan gevoelig aannemen, dat het beeld, gegeven door de cijfers omtrent Engelsche opgelegde tonnage, geen karakteristieke veranderingen zou ondergaan, indien men de cijfers van Nederland, de Scandinavische landen, en Duitschland daaraan toevoegde.

Een beschouwing van fig. 1 leert, dat in de jaren 1925 tot en met 1929 de opgelegde tonnage op 1 April steeds het kleinste, op 1 Juli steeds het grootste van het betrokken jaar was. In de beide voorafgaande jaren vertoont het verloop der cijfers hetzelfde karakter. Het percentage opgelegde scheepsruimte (jaargemiddelde) daalde van 5½ pCt. in 1923 geleidelijk tot 2¼ pCt. in 1929. Deze twee feiten: regelmaat in seizoensfluctuaties, en een matig, geleidelijk afnemend percentage aan opgelegde scheepsruimte lijken mij kenmerkend voor betrekkelijk stabiele toestanden in de scheepvaart. Op 1 Januari 1930 heeft het cijfer der opgelegde scheepsruimte nog niets verontrustends, maar daarna gaat het mis. Het blijft stijgen tot 1 October 1931; eerst in 1932 en 1933 teekenen de seizoensschommelingen zich weer af. Na medio 1933 loopt het cijfer sterk terug.

In fig. 2 is uitgestrookt de „varende” tonnage, dat is de totale Engelsche (United Kingdom) tonnage volgens Lloyds Register, verminderd met de gemiddeld over 4 kwartalen opgelegde scheepsruimte. De varende tonnage stijgt geleidelijk tot 1927, dan sterker tot medio '29; daalt vervolgens scherp in de volgende 24 maanden, waarna de daling vermindert. Het schijnt dat in 1933 het laagste punt gepasseerd is. Typeerend is ook de geleidelijk stijgende tendens, in de jaren 1923 t/m. 1929, zoowel van de „varende” tonnage als van het jaargemiddelde der „time-charter” indexcijfers. (zie fig. 2).

Bij fig. 1 valt nog op te merken, dat een zekere correlatie tusschen het verloop der vrachten-indexcijfers en der opgelegde scheepsruimte niet te loochenen is, althans in de jaren 1923-'25 en 1927-'29. Maar het verloop der vrachten is grilliger, minder doorzichtig dan dat der opgelegde tonnage.

Fig. 2.

2e. Het havenverkeer van Nederland, en de „varende” Nederlandsche tonnage¹⁾.

In fig. 3 is uitgezet de tonnenmaat van binnengekomen en vertrokken geladen zeeschepen, zoowel totaal (alle nationaliteiten) als onder Nederlandsche vlag. Het Centraal Bureau voor de Statistiek geeft de cijfers in netto tonnenmaat; herleiding tot bruto geschiedde door vermenigvuldiging met 1,64 ten einde alle tonnage-cijfers in deze studie in dezelfde eenheid uitgedrukt te krijgen.

Afgezien van den storenden invloed der staking in de Engelsche kolenmijnen in 1926, die in de totale vertrokken tonnage van dat jaar sterk tot uiting komt, vertoonen deze grafieken een geleidelijke loop: een tamelijk regelmatige stijging tot en met 1928; een daling daarna, die zich vanaf 1930 sterk accentueert. In 1933 is de daling tot stilstand gekomen, in 1934 door een begin van stijging gevolgd.

In de genoemde figuren is ook aangegeven het beladen verkeer onder Nederlandsche vlag in procenten van het totale verkeer. Dat dit percentage ook na het topjaar 1928 blijft dalen is onbevredigend. Misschien bewijst het, dat onze scheepvaartmaatschappijen terrein verliezen in den strijd tegen buitenlandse concurrenten; misschien ook verplaatst zich een belangrijk deel van het verkeer onder Nederlandsche vlag naar buitenlandse havens. Op deze vragen wordt hier niet verder ingegaan.

Interessant is een vergelijking tusschen de jaarlijks binnengekomen en vertrokken geladen Nederlandsche scheepsruimte, en de overeenkomstige „varende” tonnage (zie tabel). Onder „varende” wordt verstaan: de totale tonnage, waarvoor Nederlandsche zeebrieven zijn uitgereikt (exclusief baggermaterieel, visscherijschepen, sleepboten e.d.) verminderd met de gemiddeld over 4 kwartalen opgelegde scheepsruimte.

¹⁾ Naar publicaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Hoofdinspectie voor de Scheepvaart.

Jaar	„Varende” Nederl. scheeps- ruimte in 1000 br. R.T.	Binnengekomen + Vertrokken geladen Nederl. scheepsruimte in 1000 br. R.T.	als veelvoud van „varend”
1924	1.950	20.800	10,65
1925	1.925	21.250	11,—
1926	1.985	22.050	11,10
1927	2.055	24.200	11,80
1928	2.100	24.500	11,70
1929	2.190	23.400	10,70
1930	2.130	22.650	10,60
1931	1.910	19.900	10,40
1932	1.550	16.650	10,75
1933	1.600		

Uit de laatste kolom valt af te leiden, dat voor de in de vaart zijnde tonnage het aantal beladen reizen het grootste was omstreeks 1928, het kleinste in 1931. Daarna treedt eenige verbetering in.

* * *

Vraagt men zich tenslotte af, waar in de drie grafieken het naderend omslaan van de conjunctuur te zien is, dan blijkt dat:

1e. de opgelegde tonnage eerst na 1 Januari 1930 reden tot ongerustheid geeft;

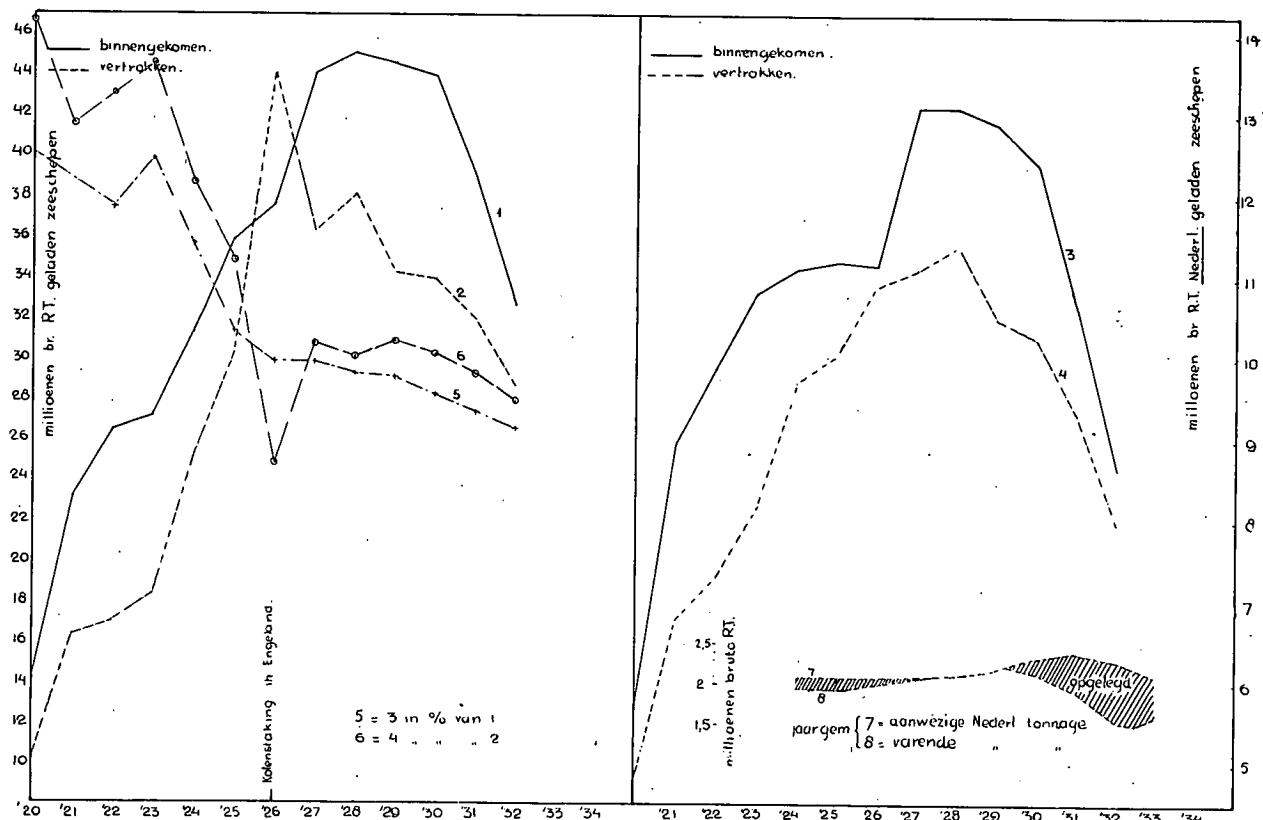
2e. de „freight” en „time charter” indexcijfers door hun loop ten opzichte van elkaar reeds in 1929 duidelijk spreken;

3e. het havenverkeer over 1929 dezelfde aanwijzing geeft.

Maar — achteraf heeft men makkelijk praten.

Ir. J. W. BONEBAKKER.

Fig. 3.

HET NIEUWE TARIEF VAN INVOERRECHTEN.

Bij Koninklijke Boodschap van 15 Juni jl. is na geruimen tijd van voorbereiding een wetsontwerp ingediend tot vaststelling van een nieuw tarief van invoerrechten.

De aanleiding tot de indiening van dit ontwerp was gelegen in de toezegging, indertijd door Minister De Geer gedaan bij de behandeling van het wetsontwerp tot heffing van 30 opercenten op het invoerrecht van een aantal hier te lande niet geproduceerde goederen, dat eene commissie zou worden ingesteld, welke een technische herziening van het tarief zou voorbereiden. Het thans ingediende ontwerp is in hoofdzaak het resultaat van het werk dezer commissie.

Wanneer men nu echter van dit ontwerp en van de daarbij behorende toelichting kennis neemt, ontwaart men al spoedig, dat hierbij heel wat meer wordt aangeboden dan een enkel technische herziening. De Regeering toch heeft zich op het standpunt gesteld, dat zij de inkomsten, welke zij thans uit de invoerrechten en de daarvan geheven opercenten geniet, niet zal kunnen ontberen, hetgeen in dezen tijd van budgetaire moeilijkheden te begrijpen is.

Zij heeft daaruit echter de conclusie getrokken, dat het gewenscht is om ter compensatie van de per 30 Juli a.s. resp. per ultimo December a.s. aflopende tijdelijke verhoogingen van het tarief te geraken tot eene *consolidatie* van onze rechtenheffing op een over het geheel zeer veel hooger niveau dan vóór de crisis gold en om daarbij een nieuwe indeeling van de te belasten goederen te volgen, waarbij vele artikelen met nieuwe of verhoogde rechten worden belast.

De Regeering toch heeft thans voorgesteld om de onderscheiden aan invoerrechten te onderwerpen goederen te verdeelen in drie hoofdgroepen, t.w.: 1o. halffabrikaten, waarvan in het algemeen 3 tot 6 pCt. rechten geheven worden; 2o. bedrijfshulpmiddelen, waarvan in het algemeen 6 pCt. geheven zal worden; 3o. eindfabrikaten, die als regel aan een recht van 12 pCt. worden onderworpen.

Op dezen algemeenen regel komen een groot aantal uitzonderingen voor. Zoo worden sommige halffabrikaten wegens de daarvan afhankelijke industriële belangen vrijgesteld in invoerrechten (b.v. plaat- en profielijzer, industriegarens, droge verf). Andere worden weer zwaarder belast, ten deele met protectionistische nevenbedoelingen (b.v. gietijzer en looden buizen, die aan een recht van 8 pCt. onderworpen zullen worden, omdat deze heffing, zooals in de toelichting wordt opgemerkt, „van het grootste belang geacht moet worden voor de Nederlandsche gietijzer en de Nederlandsche loodindustrie”). Ook voor de eindfabrikaten zijn er uitzonderingen op den algemeenen regel; zoo zullen b.v. automobielen evenals onder het oude tarief, tot een hooger percentage worden belast, hetwelk in het ontwerp op 15 pCt. is gesteld; voorts zullen een aantal luxe-artikelen, zooals b.v. allerlei lekkernijen op het gebied der voedingsmiddelen, hoog worden belast, en wel met 30 pCt.

Daarnevens zijn voor sommige goederen specifieke rechten in plaats van waarderechten gekomen, of, zooals b.v. bij sommige soorten aardewerk en glaswerk, vier producenten daardoor een lang gekoesterden wensch in vervulling zullen zien gaan, als minimum recht aan het waarderecht toegevoegd. Voor een meer algemeene toepassing van specifieke rechten heeft de Regeering niet gevoeld; zulk een rechtenheffing zou een geheel andere nomenclatuur van ons tarief vereischen dan de thans bestaande; voor het ontwerpen daarvan is geen tijd geweest.

Tevens wil de Regeering van de indiening van dit ontwerp gebruik maken om enkele tijdelijke invoerrechten, t.w. die op paarden, verschillende vleeschsoorten, aardappelen en verschillende zuidvruchten, te bestendigen.

Wordt het nieuwe tarief aanvaard, dan zullen de bestaande opercentenheffingen komen te vervallen. De

Regeering neemt aan, dat de totale opbrengst der invoerrechten onder het oude tarief plus opercenten ongeveer gelijk zal zijn aan het nieuwe tarief.

De Regeering motiveert het door haar voorgestelde systeem van rechtenheffing als volgt:

„De noodzakelijkheid van het verkrijgen van een hogere opbrengst uit de invoerrechten maakt het noodig om het aantal goederensoorten, waarvoor invoerrechten zullen zijn te heffen, uit te breiden, wil men althans niet voor het feit komen te staan, dat het invoerrecht, geheven van de thans in het tarief opgenomen goederen, belangrijk zou moeten worden verhoogd.

„Hiervan uitgaande en bedenkende, dat het tegenwoordige tarief in hoofdzaak alleen belast afgewerkte artikelen, welke als zoodanig door den particulier worden aangeschaft, is het duidelijk, dat hiernaast andere categorieën van goederensoorten in de heffing van invoerrechten moesten worden betrokken. Dit bracht mede, dat onderscheid gemaakt werd tusschen grondstoffen, halffabrikaten, bedrijfshulpmiddelen en afgewerkte producten.

„Bij het uitwerken van dezen opzet is vastgehouden aan het beginsel, overeenkomstig vroegere tariefwetten, om algemeene levensbehoeften niet te belasten.”

Voorts halen wij nog het volgende aan:

„De eisch, dat de herziening van het tarief een verhoogde opbrengst moet medebrengen, moest er toe leiden ook de groep der bedrijfshulpmiddelen meer algemeen aan invoerrechten te onderwerpen. Overwogen is, dat aan deze heffing geen groote bezwaren verbonden zijn, omdat een groot deel der bedrijfshulpmiddelen onder de kapitaalgoederen is te rangschikken, zoodat de verhooging van den aanschaffingsprijs door het invoerrecht, over den levensduur van het aangeschafte object kan worden verdeeld en dit invoerrecht dus op de productiekosten van het bedrijf slechts een geringen druk uitoefent.

„De hoogte van de heffing op de bedrijfshulpmiddelen is in het algemeen gesteld op 6 pCt. van de waarde.

„Opgemerkt zij nog, dat voor een reeks, thans niet belaste bedrijfshulpmiddelen of onderdeelen van bedrijfshulpmiddelen, welke in verband met hun slijtage herhaaldelijk vervangen moeten worden, met afwijking van het algemeene heffingspercentage, een invoerrecht van 3 pCt. van de waarde is voorgesteld, zooals eveneens is geschied voor eenige automobiel- en motoronderdelen, welke meer in het bijzonder voor den bouw van automobielen en motoren dienen.”

Het heffen van rechten op bedrijfshulpmiddelen, waartegen allicht van vele zijden bezwaar zal worden gemaakt, rechtvaardigt de Regeering op de volgende wijze:

„Het verkrijgen van een hogere bate uit het tarief kan worden bereikt door een verhooging van het recht over de geheele lijn, door het verhoogen van enkele posten of door het uitbreiden van het aantal goederensoorten waarvan invoerrechten zullen worden geheven.

„De ondergeteekenden zijn tot de conclusie gekomen, dat een verbreding van het tarief niet gemist kan worden, indien de verhooging van het tarief post voor post binnen matige grenzen gehouden moet worden, terwijl dan daarnaast nog een verhooging van het algemeen heffingspercentage noodzakelijk is. Dit heffingspercentage is, zooals reeds eerder werd vermeld, op ten hoogste 12 pCt. van de waarde gesteld voor afgewerkte fabrikaten, behoudens voor enkele gevallen, waarin ook volgens het bestaande tarief rechten boven het normale percentage werden geheven. Wil de opbrengst van het tarief van invoerrechten het bedrag bereiken, dat in verband met den toestand van 's Rijks schatkist vereischt is, dan is het opvoeren van het invoerrecht voor afgewerkte producten tot 12 pCt. onvermijdelijk.”

Op de technische bijzonderheden van het Ontwerp zullen wij thans niet ingaan, omdat wij ons voor het oogenblik willen bepalen tot de grondbeginselen van het nieuwe tarief.

En dan moeten wij verklaren, dat dit ontwerp ons zeer weinig gelukkig en de daarbij behorende toelichting zeer weinig overtuigend voorkomen. Het nieuwe tarief zal de gematigd protectionistische tendenzen, welke reeds in het Tarief-Colijn van 1924 aanwezig waren, versterken en ons land voor een reeks van jaren een stap verder brengen in de richting van belemmering van den internationalen handel. Bij de

Regering moge momenteel de *fiscale bedoeling* het hoofdmotief zijn, de *protectionistische nevenbedoe-lingen* behoeven in het licht der gegeven motiveering niet te worden betwijfeld en het *beschermend effect* van dit tarief zal zeker niet minder zijn dan dat van de indertijd ingediende en juist op grond der handelspolitieke bezwaren niet tot wet geworden ontwerpen-Harte van 1904 en -Kolkman van 1909, welke ontwerpen ongeveer gelijke heffingspercentages behel- den als het thans aanhangige voorstel.

Dat en waarom beschermende rechten onzen ruil- voet met het buitenland minder gunstig maken, is in de kolommen van dit weekblad al zoo vaak betoogd, dat wij slechts in herhalingen zouden vervallen, wan- neer wij zulks nogmaals gingen uiteenzetten. De hui- dige Regering is met deze bezwaren volkomen be- kend en de beide eerste ondertekenaren van de Me- morie van Toelichting, de Ministers Oud en Colijn, hebben zich als Kamerleden meermalen verdienstelijk gemaakt door het remmen of beperken van de door Minister De Geer om fiscale redenen voorgestelde tijdelijke verhoogingen van het tarief.

Naar het ons voorkomt, had de Regering moeten vasthouden aan den juisten gedachtengang, dat het verhoogen van invoerrechten in dezen tijd van econo- mische en fiscale moeilijkheden slechts als noodmaat- regel aanvaard kan worden en derhalve een tijdelijk karakter moet dragen. Dezen gedachtengang volgen- de, had de Regering zich dienen te houden binnen het kader eener zuiver technische herziening van de Tariefwet en, voor zoover noodig, het stelsel van tijdelijke verhoogingen moeten continueeren.

Thans zien wij echter het zonderlinge schouwspel, dat de twee Ministers, die voor hun optreden als zoo- danig het meest hebben gedaan voor de handhaving van juiste beginselen op het gebied der handelspoli- tiek, tezamen een voorstel doen tot *consolidatie* van het tarief op een niveau, waartegen beiden niet lang geleden gegronde bezwaren hebben aangevoerd.

Nu weten wij wel, dat in dezen tijd van drastisch Overheidsingrijpen in het economisch leven het nieu- we tarief niet tot zeer omvangrijke veranderingen zal leiden in verhouding tot datgene, wat op andere ge- bieden der Crisiswetgeving reeds is geschied. Deze Crisiswetgeving is echter gedoemd te verdwijnen en velen zien reikhalzend uit naar den tijd, waarin het mogelijk zal zijn met de afbraak daarvan een aanvang te maken. Dit tarief is echter, blijkens een zeer duide- lijke uitlating in de Memorie van Toelichting¹⁾, niet op één lijn gesteld met de verdere Crisiswetgeving en zal, als het eenmaal is aangenomen, voor een reeks van jaren blijven gelden. Tarieven verhoogen is ge- makkelijk, tarieven verlagen, hoe gewenscht ook, zeer lastig in verband met de producentenbelangen, die van een bepaald peil van het voor onbepaalden tijd te verhoogen tarief afhankelijk zijn.

Den laatsten weg barricadeert deze Regering, wan- neer het aanhangige voorstel wordt aangenomen. Het is te hopen, dat de zaken nog een keer zullen nemen en dat ons Parlement de Ministers Colijn en Oud zal behouden voor het verkrijgen van de reputatie van vrijhandelaars in theorie en van tariefsverhoogers in de praktijk, een reputatie, die zeker hun deel zal worden, wanneer op de nog gematigd protectionisti- sche Tariefwet-Colijn van 1924 een veel sterker be- schermend Tarief-Oud-Colijn in 1934 zou volgen.

G. M. V. S.

¹⁾ „De ondergeteekenden zijn van meening, dat de moei- lijkheden, waarmede het bedrijfsleven tengevolge van tij- delijk en abnormaal te achten verschijnselen heeft te kam- pen, met tijdelijk werkende afweermaatregelen moeten wor- den bestreden. — Het behoeft naar de meening van de ondergeteekenden geen betoog, dat een tarief van invoer- rechten, dat mede in de behoeften van de schatkist moet voorzien, niet in aanmerking komt als een tijdelijk wer- kende afweermaatregel. Dit neemt niet weg, dat bij het vaststellen van de tarieven zooveel mogelijk het belang van het bedrijfsleven in het oog is gehouden.”

DE BETEEKENIS VAN DE BUFFER-POOL VOOR DE TINMARKT.

(*Prijspolitiek van het Internationale Tinkartel.*)

Hoe men ook over restrictie-schema's, nationaal of internationaal, moge denken, erkend zal moeten wor- den, dat het Internationale Tinkartel tot dusverre tot een van de meest geslaagde restrictie-overeenkom- sten, van producentenzijde gezien, behoort. Het heeft, mede dank zij natuurlijke omstandigheden (in enkele landen geconcentreerde productie, de geringe beteeke- nis van handelspolitieke factoren), de groote fouten kunnen vermijden, die andere overeenkomsten tot restrictie van de productie na korten of langen tijd, tot mislukking doemden.

In het algemeen zijn bij het opstellen van restric- tieschema's de volgende drie hoofdfouten gemaakt. In de eerste plaats gingen bijna alle internationale overeenkomsten mank aan het euvel van een te be- perkte deelneming. In heel weinig gevallen kon de medewerking van *alle* producenten worden verkregen. De mislukking van het Stevenson-schema (rubber) en het Chadbourne-plan (suiker) zijn hiervan historische voorbeelden.

Ook het Internationale Tinkartel heeft in het be- gin dezen fout gemaakt. Men meende waarschijnlijk, dat de outsiders, die in de periode van 1928—1931 slechts ongeveer 8 pCt. van de productie voortbrach- ten, nooit een bedreiging zouden kunnen vormen. Hoe geheel anders is de ontwikkeling geweest. In 1933 bedroeg het aandeel van de outsiders in de we- reldproductie ruim 20 pCt. Dit blijkt uit de volgen- de cijfers (in tons):

	1928	1929	1931	1933
5 aangesloten landen ..	157.526	172.107	130.774	66.641
overige landen	12.862	14.879	11.052	17.201
	170.388	186.986	141.826	83.842

Terwijl de Kartelleden hun productie sterk be- perkten, hebben de overige landen niet onaanzienlijk uitgebreid. Hierbij moet men niet uit het oog ver- liezen, dat de productiecapaciteit van de aangesloten landen tot die van de overige landen in een geheel andere verhouding staat; elke eenigszins belangrijke productie-uitbreiding van het Kartel zal deze ongun- stige verhouding te zijne gunste wijzigen. Doch door de drastische productiebeperking trad verleden jaar het gevaar van de toenemende expansie van de pro- ductie van de outsiders zeer sterk op den voorgrond.

Het Kartel heeft daarop ingegrepen en een bepa- ling in de overeenkomst opgenomen, dat, indien de productie van de outsiders 25 pCt. of meer van de wereldproductie gaat bedragen, de leden vrij zijn uit het Kartel te treden.¹⁾ Deze bepaling was een open- lijk dreigement tegen de outsiders, en heeft er zonder twijfel toe meegewerkt, dat verschillende outsiders zich daarna, zij het weliswaar voor hen op voordee- lige voorwaarden (zooals de producenten in den Con- go) bij het Kartel hebben aangesloten.

Een andere reden van mislukking van restrictie- schema's ligt in het feit, dat wel den export, maar niet de productie werd beperkt. Naast de eerste, is vooral de tweede reden de oorzaak geweest van de mislukking van het koffie-valorisatieplan in Brazi- lië.²⁾ Dank zij de krachtige medewerking van de regeeringen in de betreffende landen, heeft het In- ternationale Tinkartel vanaf het begin maatregelen genomen om een dergelijk gevaar te voorkomen. Dit is vooral voor Malakka een moeilijk vraagstuk ge- weest met het oog op de talrijke kleine producenten.

Tenslotte zijn ook restrictie-schema's mislukt ten- gevolge van een stijging van de prijzen — doel van elke beperking — die leidde tot het op de markt

¹⁾ Men zie ons artikel: „Het internationale tinkartel en zijn outsiders” in E.-S.B. van 20 Sept. 1933.

²⁾ Zie hierover de studie van Mej. Dr. Rosa Philips. „De invloed van de Braziliaansche koffieverdedigings- politiek op de koffie-importen der hoofdconsumptielanden.”

brenge van surrogaten of tot vervanging op andere wijze.

Dit punt is zonder twijfel op het oogenblik het belangrijkste voor de tinindustrie. De prijs van tin is sedert begin 1933 veel sterker gestegen dan van de meeste andere grondstoffen en beweegt zich op het oogenblik op een niveau, dat aanmerkelijk hoger ligt dan dat van andere metalen, als lood, koper en zink.

	Indexcijfers van prijzen.				
	Tin	Grondstoffen	Koper	Lood	Zink
	(Index van de E.-S. B.)				
1925	100	100	100	100	100
1929	77.8	81.9	121.9	63.8	68.8
1930	54.3	66.0	88.0	49.6	46.6
1931	42.0	46.8	58.4	33.1	31.9
1932	37.1	36.1	36.8	23.6	27.1
1933	50.1	35.2	35.6	21.6	29.4
1934 (Mei)	55.4	35.1	32.5	18.7	25.2

Aan deze vergelijking moet men niet te veel waarde hechten. In de eerste plaats is het basisjaar geheel willekeurig genomen. Dit zal het bezwaar van elke basisperiode blijven, daar ieder metaal een aparte prijscyclus heeft. Verder zijn de lage prijzen van koper en lood juist een gevolg van de ongebreidelde concurrentie, die op de betreffende markten heerscht. Deze lage prijzen worden immers juist als een van de oorzaken van de huidige depressie beschouwd.

Met het doel een sterk schommelende prijs van tin tegen te gaan, — de tinmarkt is wel eens het Monte Carlo van de metaalmarkten genoemd — heeft het Kartel besloten tot de vorming van een z.g. buffer-pool. In verband hiermede zijn extra productie-quota toegestaan¹⁾, waardoor voor het einde van het jaar 8.282 ton voor dit doel beschikbaar zal komen.

Twee vragen rijzen in dit verband, t.w. is het wenschelijk om den tinprijs te stabiliseeren? en is de huidige tinprijs een redelijke prijs? Beide vragen hangen nauw samen met het verdere succes van het Kartel.

De tegenstanders van de buffer-pool wijzen er op, dat op het oogenblik de voorraad zich op een redelijk niveau beweegt en de voorraden klein zijn, zoodat het niet noodzakelijk is voorraden uit de markt te nemen. Zij zijn bevreesd, dat het Kartel door middel van de „buffer-pool” een te groote contrôle op de markt zal hebben, dat dientengevolge de prijzen te hoog zullen worden gehouden; dat stimuleert de productie van outsiders en het verschijnen van vervangingsartikelen.

De voorstanders leggen vooral de nadruk op het bezit van een groote hoeveelheid in één hand, waarmede het Kartel kan opereeren. Een bezwaar van de internationale tinovereenkomst is namelijk, dat de quota's tengevolge van een wisselende vraag vaak veranderd moeten worden, daar het productieproces (vanaf de winning van het erts tot het op de markt brengen in gezuiverden toestand) ongeveer drie maanden duurt. De producenten kunnen dus niet steeds onmiddellijk aan de vraag voldoen. Bij het bestaan van een voorraad kan bij een stijgende vraag onmiddellijk geleverd worden, en wel bij een lager prijsniveau dan anders onder het restrictieplan mogelijk is. Bij een vraag, die tijdelijk afneemt, kan een sterke prijsdaling worden voorkomen door het uit de markt nemen van een zekere hoeveelheid. Blijft de vraag dalen of zich permanent op een lager niveau bewegen, dan kan de productie daarbij worden aangepast. De pool voorkomt dus productie-uitbreiding of -beperking op het bestaande niveau, ingeval de omvang van de vraag slechts tijdelijk van richting zou veranderen; zij dient als een buffer voor het verminderen van tijdelijke spanningen, die tusschen productie en verbruik kunnen ontstaan.

¹⁾ Bolivia, Malakka, Nederlandsch-Indië en Nigeria mogen dit jaar 5 pCt. van de standaardproductie, die 165.650 tons bedraagt, extra produceeren.

De buffer-pool is dus niet te vergelijken met de tarwe- en katoenpools, die in de Ver. Staten en Canada hebben bestaan. Het doel van deze pools was bij een bestaande overproductie een verdere prijsdaling te voorkomen door het uit de markt nemen van groote hoeveelheden. Mede in verband met het feit, dat de productie de vrije hand werd gelaten, hebben deze pools de toestand op de graan- en katoenmarkten destijds aanzienlijk slechter gemaakt. Zij zijn dus ook niet te vergelijken met de pools in de tinindustrie, die gevormd zijn, toen de productie de vraag verre overtrof. Door drastische beperking van de productie van tin hebben de tinpools uit de jaren 1932 en 1933 een heel ander karakter gekregen dan de pools van tarwe en katoen. De tinpools hebben o.a. verhinderd, dat een nog grootere prijsdaling van tin in 1931 zou zijn ingetreden; zij hebben het aanbod beperkt in een tijd, dat de productie de vraag overtrof en zij zijn geliquideerd, toen het omgekeerde plaats vond, waardoor stijging van den tinprijs boven een bepaald niveau voorkomen werd.

* * *

Zien wij het goed, dan culmineeren de argumenten van voor- en tegenstanders van de tinpool tenslotte in de vraag, of een restrictie van de tinproductie al dan niet wenschelijk is. Deze vraag is voorshands moeilijk te beantwoorden, omdat men daarvoor meer gegevens zou moeten hebben dan thans beschikbaar zijn en omdat men nog niet weet, wat de toekomstige politiek van het Kartel zal zijn. Niettemin is het mogelijk het argument van de stabilisatie van den tinprijs nader te bezien.

De beteekenis van dezen factor zal o.m. worden bepaald door de richting, waarin de prijzen van andere groothandelsproducten zich verder zullen bewegen. Zou het Internationaal Tinkartel een starre prijspolitiek gaan voeren, onafhankelijk van de niet-gekartelleerde prijzen en van een daling van de productie-kosten, dan zou dit zonder twijfel nadeelen met zich brengen, die het bestaan van het Kartel zouden ondermijnen. Men moet niet uit het oog verliezen, dat de tinprijzen thans op een relatief hoog niveau liggen dat voor de consumenten niet gunstig is. Tot de belangrijkste consumenten behooren zeer groote concerns (automobiefabrikanten en conservenfabrieken), die aanzienlijke bedragen uitgeven voor research werk. Hoe hoger de tinprijs is in verhouding tot het algemeene peil van groothandelsprijzen, hoe sterker de prikkel zal worden om onderzoekingen in te stellen naar vervangingsartikelen. Een latent gevaar is hier steeds aanwezig; maar men kan nooit aangeven, bij welken prijs dit gevaar werkelijkheid wordt. Dat hangt van toevallige en vooraf niet te berekenen factoren af en daarop kan alleen de toekomst een antwoord geven.

Bovendien lijkt het ons zeer waarschijnlijk, dat het Tinkartel met de groote consumenten, die, zooals reeds opgemerkt, vaak groote concerns zijn, voeling zal houden omtrent de hoogte van den prijs. En het is vrij zeker, dat de consumenten meer gebaat zijn bij een stabiel dan bij een telkens wisselenden prijs.

Ook de vraag, of de huidige tinprijs redelijk is, valt moeilijk te beantwoorden. Het staat natuurlijk vast, dat de tinprijs thans veel hoger is dan bij vrije concurrentie het geval zou zijn geweest. Deze hooge prijs heeft o.a. ten doel om ook de zwakste producenten nog een behoorlijke winst te laten. De beste Kartelleden maken zodoende weliswaar extrawinsten, maar aan den anderen kant hebben zij tengevolge van de hooge prijzen ook een deel van de productie aan die outsiders moeten overlaten, welke bij lagere prijzen hun bedrijven hadden stilgelegd.

De vraag, of een bepaalde prijs redelijk is, hangt af van de maatstaf, die men aanlegt. Zoo kan men den tegenwoordigen prijs vergelijken met de vroegere prijzen; en ook dan zal het oordeel nog geheel ver-

schillend luiden. In goud uitgedrukt, is de huidige tinprijs laag; men moet tot ongeveer 1909 teruggaan, om een prijs van ongeveer £145 (goud) te vinden. In papier Ponden uitgedrukt, is de tinprijs natuurlijk veel hoger. Het valt dan ook niet te verwonderen, dat in sommige kringen in Engeland de tinprijs te hoog wordt geacht, omdat men daar natuurlijk niet met goudprijzen rekent. Een andere maatstaf is een vergelijking met het indexcijfer van groothandelsprijzen. Doch dit indexcijfer is weer samengesteld uit prijzen, die zeer laag zijn en waarvan de wenschelijkheid van een stijging algemeen wordt aanvaard. Dit is dus geen doeltreffende basis.

Een derde maatstaf is de hoogte van de productiekosten, die de winst bepaald. Hier tast men echter in het duister, omdat de hoogte van de productiekosten, met het oog op de wijze van exploitatie, ook weer van den tinprijs zelve afhangt. Doch is dit op den duur de meest betrouwbare maatstaf, omdat een „onredelijke” prijs de productie van de outsiders zal aanmoedigen. En zolang niet alle producenten tot het Tinkartel zijn toegetreden, vormen de bestaande of opkomende „outsiders” een waarborg voor een prijsopdriving, die permanent de grenzen van het redelijke zou overschrijden.

v. d. V.

DE WERKVERRUIMING IN DUITSCHLAND.

Bij een beschouwing van de resultaten, welke het Hitler-regime in Duitschland heeft bereikt, sedert het in de vroege lente van 1933 aan het bewind kwam, wordt over het algemeen sterk den nadruk gelegd op de politieke successen. Maken wij echter de rekening op, dan zal in niet mindere mate aandacht moeten worden gegeven aan de economische resultaten, waaronder dan wel in het bijzonder de pogingen, ondernomen op het gebied der werkverruiming, op den voorgrond treden.

In een vergelijkend overzicht, dat in het afgelopen voorjaar is gepubliceerd door het Internationaal Arbeidsbureau te Genève, komt tot uitdrukking, dat van alle belangrijke landen de relatief grootste daling van de werkloosheid te constateeren viel ten aanzien van Duitschland. Alle grootere landen der wereld schijnen bij de bestrijding der werkloosheid kamp te moeten geven aan Duitschland, een land, dat in aanzienlijker mate dan een der anderen door de gevolgen van een economische en politieke crisis is getroffen.

Volgens de officiële Deutsche statistieken, zooals deze gepubliceerd worden door het Deutsche „Institut für Konjunkturforschung” was het aantal werklozen, ingeschreven bij de arbeidsbeurzen in Januari 1933 tot zijn maximum gestegen en beliep het in onderstaande maanden van de jaren 1933 en 1934 de daarbij vermelde aantallen.

	1933	1934
Januari	6.013.612	3.772.792
Mei	5.038.640	2.525.000

Dit korte overzicht spreekt op zichzelf reeds duidelijke taal. Nog scherper wordt de beteekenis van deze cijfers echter in het licht gesteld, wanneer wij ons realiseeren, dat in Januari 1933 slechts ongeveer 12 miljoen arbeiders aan het werk waren en dat toen dus op iedere twee werkenden één werklooze voorkwam. In Mei 1934 was op basis van hetzelfde totaal (werkenden en werklozen van Januari 1933) per iedere 6 werkenden nog één werklooze. Deze daling in de werkloosheid vormt, zooals reeds werd gezegd, een uitzonderlijk beeld, te meer, indien wij ons bewust zijn, dat ook in hoogconjunctuur-tijd gerekend moet worden met eenige werkloosheid. De desbetreffende cijfers van de verschillende data zijn echter niet geheel vergelijkbaar en bovendien zijn zij niet volledig te achten. Ten eerste heeft men de werklozen bij den landbouw en die voor huiselijke diensten uit de statistiek gelicht, terwijl voorts commu-

nistische en socialistische werklozen in een groot aantal gevallen zich niet bij de arbeidsbeurzen hebben gemeld en er uiteraard, gelijk dat in de meeste landen het geval is, bepaalde categorieën van werklozen zijn, o.a. in de intellectuele beroepen, die zich niet of in gering aantal tot de arbeidsbeurzen richten. Het „Institut für Konjunkturforschung” schatte over het eerste kwartaal van 1931 het aantal der laatsten op 500.000 en over het derde kwartaal van hetzelfde jaar op circa 2.000.000, een toeneming derhalve van 300 pCt. Wenscht men dus nauwkeurige cijfers omtrent den loop der werkloosheid te hebben, dan zou daarbij met de werklozen, die niet bij de arbeidsbeurzen ingeschreven zijn, rekening moeten worden gehouden. Dit is echter niet mogelijk en dus zullen wij moeten volstaan met de beweging in de cijfers, die wij in den aanvang van dit artikel gaven, als basis voor onze beschouwing te nemen, waarbij dan wel dient te worden beseft, dat in ieder geval het aantal niet-ingeschreven werklozen aanzienlijk zal zijn toegenomen. Doch ondanks dit feit blijven de cijfers imposant en moet worden erkend, dat de gigantische pogingen door de Deutsche Regeering ondernomen om het werklozencijfer te drukken in belangrijke mate zijn geslaagd. Ook op dit punt is bij onze Oosterburen, sedert de Hitler-Regeering aan het bewind kwam, dus ongetwijfeld iets bijzonders gaande.

De vraag rijst nu, in hoeverre dit bijzondere met middelen is bereikt, welke binnen de grenzen van het normale liggen. Immers slechts in zoverre andere Regeeringen in dit opzicht zijn ten achter gebleven, zou men haar een verwijt mogen maken.

Om deze vraag te beantwoorden moet vooraf worden onderzocht het doel, dat de Deutsche Regeering zich heeft gesteld en de wijze, waarop zij dit doel tracht te bereiken.

Ten aanzien van het doel heeft men naar twee richtingen een onderscheid te maken. Ten eerste heeft het Hitler-regime, voordat het aan het bewind kwam, aan het volk zulke gouden bergen beloofd, dat het als een bestaansvoorwaarde voor zijn bewind moest worden aangemerkt, dat van deze groote beloften binnen betrekkelijk korten tijd een niet onaanzienlijk deel in vervulling ging. En vervolgens was, zooals uit de cijfers is gebleken, in den winter van 1932—1933 het aantal werklozen in Duitschland zoo onrustbarend hoog, dat geforceerd naar middelen diende te worden gezocht om dit aantal omlaag te brengen.

Erkend moet worden, dat Duitschland van alle landen het meest systematisch streeft naar werkverruiming, doch de wijze, waarop dit geschiedt, maakt de pogingen tot een financieel en economisch waagstuk, zij het, dat men min of meer vergoelijkend daarvan meent te moeten zeggen, gelijk Ministeriaalrat Dr. Poerske doet in het Wirtschafsheft „Arbeitsbeschaffung” der Frankfurter Zeitung (No. 10, April 1934), „dat het een waagstuk is, dat moest worden ondernomen”.

De werkverruiming, welke in elk geval slechts van tijdelijken aard kan zijn, is op twee verschillende grondslagen denkbaar. Eenerzijds is het mogelijk, dat zij berust op een noodzakelijke leniging van de crisisevolgen zonder meer; anderzijds kan men beoogen er in zekere mate een constructief element in te leggen. Dit geschiedt, wanneer men veronderstelt, dat door de te nemen maatregelen een blijvende verbetering kan worden uitgelokt.

Dit laatste is de opzet der Deutsche werkverruimingsmaatregelen. Men beoogt er toe te geraken, dat de privaat-economische bedrijvigheid tot nieuw leven wordt gewekt en dat, naarmate deze bedrijvigheid tot ontwikkeling komt, de Regeeringsbemoeienis kan worden ingekrompen.

Ofschoon beperking der werkloosheid dus het uitgangspunt is geweest, is de verdere bedoeling het particuliere bedrijfsleven te stimuleeren. Een belangrijk punt daarbij is, dat men meer en meer begint

in te zien, dat ook voor Duitsland de autarkiegedachte onhoudbaar is en moet plaats maken voor een streven naar internationale economische toenaadering. Deze toenadering denkt men zich voornamelijk zóó, dat de invoer in Duitsland geregeld moet worden in verband met den uitvoer uit Duitsland naar de afzonderlijke landen. Het streven naar een actieve handelsbalans, eventueel naar een handelsbalans, die in evenwicht is, meent men in het algemeen niet te moeten aanbevelen. Ofschoon Duitsland in verschillende opzichten rijk aan grondstoffen is en door de autarkische tendenz der laatste jaren ook op landbouwgebied meer in eigen behoeften kan voorzien, blijven er nu eenmaal landen, welke bepaalde grondstoffen leveren, waaraan het industriële leven groote behoefte heeft, terwijl deze landen op grond van hun geringe ontwikkeling of anderszins weinig producten van Duitschen oorsprong kunnen afnemen.

Om de privaat-economische bedrijvigheid te bevorderen, tracht men nu zowel de individueele koopkracht te verhoogen als de lasten van het bedrijfsleven te verlichten, terwijl ten aanzien van de werkverruiming als zoodanig in het bijzonder gelet wordt op het verstrekken van arbeidsintensieve opdrachten.

De individueele koopkracht wordt verhoogd, door bijzondere bepalingen o.a. ten aanzien van belastingheffing, door het verstrekken van voorschotten aan trouwlustigen, door gedeeltelijke vrijstelling van werkloosheidsverzekering en door beperking van de bijdrage in de werklozenondersteuning. Een groot aantal maatregelen is voorts genomen om de lasten op het bedrijfsleven te verlichten. In dit verband moet gedacht worden aan de verlaging, in speciale omstandigheden, van de spoor- en scheepvaartvrachten, van de automobielbelasting, van de grondbelasting voor den landbouw, van inkomsten- en vennootschapsbelasting. Doch dit alles vormt slechts een serie van bijkomstige maatregelen, hoofdzaak is de rechtstreeksche beïnvloeding van de werkloosheid. De voornaamste voorzieningen in dit opzicht, voor rekening der Rijksregering getroffen, hebben betrekking o.a. op woningbouw, zowel in de voorsteden als op het platteland, op het in het leven roepen van een „Landhilfe” (toeslagen aan boeren, die jonge werklozen te werk stellen), op den bouw van openbare werken (gebouwen, bruggen), op het kanalisieren van rivieren, op verbetering der koopvaardijvloot en de binnenscheepvaart, op het uitbreiden van mijnbouw en op vernieuwing en herstelling van bestaande complexen.

Naast de van overheidswege ondernomen pogingen moeten genoemd worden die, welke de Rijkspost en de Rijksspoorwegen ten uitvoer zullen brengen en tenslotte eveneens de incidenteel ondernomen, doch in totaal ongetwijfeld ook een belangrijk bedrag vertegenwoordigende, particuliere aanbestedingen. Het bedrag dezer aanbestedingen wordt geschat op circa 1 milliard Mk.

Wat de Rijkspost betreft, deze heeft in het jaar 1933 deels uit leeningen, deels uit de gewone inkomsten een werkverruimingsplan gefinancierd ten bedrage van circa 240 miljoen Mk. Op het arbeidsintensieve karakter der te verstrekken opdrachten werd daarbij speciaal gelet. Zoo werd voor circa 55 miljoen besteed voor verbetering van het telegraafwezen en circa 19 miljoen voor het bouwen van kantoren enz. en voor het aanschaffen van vervoermiddelen.

De Staatsspoorwegen, waaronder tevens de uitbreiding der autosnelwegen ressorteert, hebben aan het spoorwegverkeer in de jaren 1931/32 en 1932/33 respectievelijk 262 miljoen en 280 miljoen Mk. besteed. Daarnaast is voor de jaren 1933 en 1934 een „zusätzliches Program” gekomen van 625 miljoen Mk.

Aanzienlijk omvangrijker zijn de plannen voor het aanleggen van autosnelwegen. Deze plannen, waar-

van de totaalkosten worden geschat op 3600 miljoen Mk., verkeerden reeds in het eerste stadium van uitvoering en zullen vermoedelijk in een 6 à 7-tal jaren worden verwezenlijkt. De middelen hiertoe ontbreken echter den Spoorwegen ten eenen male. Om daaraan tegemoet te komen geven zij, met hulp van de Rijksbank, wissels uit, welke na 3 jaren zullen vervallen. Op welke wijze te zijner tijd voor aflossing moet worden gezorgd, hangt echter nog min of meer in de lucht.

Dit laatste moet eveneens gezegd worden met betrekking tot de financiële zijde van alle maatregelen, welke wij eerder hebben opgesomd en die voor rekening der Rijksregering komen. Ten aanzien van de financiering dier algemeene Rijksplannen vinden wij nadere mededeelingen in:

het Papen-program van 14 Juni 1932 ter hoogte van 2 milliard Mk.,

het Sofort-program bij wet van 13 Juli 1933 verhoogd van 500 tot 600 miljoen Mk. en

het Reinhart-program van 1 Juni 1933, dat plannen voor een bedrag van 1 milliard Mk. omvat.

De geheele financiële constructie dezer programma's is één wissel op de toekomst.

Voor zoover de uitgaven zijn geschied in opdracht en voor rekening van den Staat, b.v. bij kanalisering en bruggenbouw, betaalt de Deutsche Regering in wissels. In geval particulieren crediet noodig hebben en op grond van een der programma's dit kunnen verkrijgen, geschiedt de credietverleening via diverse instellingen eveneens in den vorm van wissels, welke door den Staat op korten termijn moeten worden betaald, terwijl de uiteindelijke debiteuren op langen termijn zullen aflossen. De gevoteerde bedragen zullen uiterlijk in 1938 zijn verbruikt.

Per einde 1933 was van de, uit laatstgenoemde drie plannen, in totaal 3600 mill. Mk. omvattende begrooting, reeds goedkeuring voor 2300 mill. Mk. verleend. Van dit bedrag was in het begin van dit jaar reeds 1800 mill. Mk. uitbetaald.

De figuur, dat de Staat nu betaalt, terwijl haar debiteuren verplicht zijn eerst geleidelijk, na jaren, terug te geven, wordt door de Duitschers met den typischen naam „Vorfinanzierung” bestempeld.

Betrof dit laatste kleine sommen, dan zou het waarschijnlijk weinig bezwaar behoeven te ontmoeten. Anders wordt dit echter, wanneer het gaat om de fabelachtige bedragen, als waarvan hierboven werd gesproken, en terwijl de Staat bovendien in de nabije toekomst verplicht is voor betaling van de eigen wissels te zorgen. In den tijd, verlopende tusschen de betaling door den Staat ten behoeve der eigenlijke credietnemers en de latere aflossing door dezen, zal de eerste in de ontbrekende middelen hebben te voorzien. Dat deze moeilijkheid nu nog niet in belangrijke mate gevoeld wordt, ligt aan de omstandigheid, dat de Staat op dit oogenblik nog niet in den vorm van contanten betaalt, doch zowel voor haar eigen schulden als met betrekking tot de „Vorfinanzierung” in dien van wissels. (Voorloopige) financiering door wissels is de gemeenschappelijke trek dezer werkverruimingsplannen. De wissels hebben minimaal een looptijd van 15 maanden en moeten daarna door het Rijk ingelost worden. Als gedeeltelijk onderpand heeft de Regering bij de Rijksbank „Steuergutscheine” gedeponeerd. Onderpand vormt dus feitelijk de toekomstige belastingopbrengst, hetgeen wederom een vorm van „Vorfinanzierung” is.

Echter, wanneer de wissels eenmaal vervallen, zal voor aflossing moeten worden gezorgd. Daartoe zijn — aangezien de opbrengst der loopende middelen slechts, of zelfs niet, in de gewone behoeften der overheid voorziet —, uitsluitend 2 methoden bruikbaar; het aandraaien van den belastingschroef en het opnieuw leenen.

Het verhoogen van belastingen zou de koopkracht der Deutsche bevolking doen afnemen en derhalve

een averechtsche uitwerking hebben, aangezien het de pogingen tot herstel zou te niet doen. Wij hebben gezien, dat de Deutsche Regeering juist belastingverlaging nastreeft. Verhooging der belastingen moet men derhalve uitschakelen.

De andere methode is opnieuw leenen. Men heeft ter zake geen deskundige te zijn om de mogelijkheden daarvan voor Duitschland te bepalen. Wanneer gelet wordt op den deplorabelen toestand der Deutsche volkshuishouding, welke bij de besprekingen met de crediteurstaten herhaaldelijk is naar voren gebracht, mag het wel als vaststaande worden aangenomen, dat het uitermate moeilijk zal zijn de enorme sommen te vinden, die de uitvoering der plannen met zich medebrengt.

Gaat leenen zelfs in hoogconjunctuurtijd herhaaldelijk met bezwaren gepaard, op de Nederlandsche kapitaalmarkt hebben wij dit in den laatsten tijd voldoende kunnen ervaren, welke mogelijkheden in een periode van depressie te dezen aanzien bestaan, wanneer het publiek niet ten volle vertrouwen stelt in de financiële draagkracht van het overheidsorgaan, dat de leening wenschte te plaatsen. In hooge mate zal dit dus voor Duitschland gelden, dat als debiteur op dit oogenblik niet bepaald gunstig staat aangeschreven. Leeningen door de Regeering van dit land gevraagd, zullen derhalve op de binnenlandsche markt moeten worden ondergebracht, temeer nu verschillende staten, zooals b.v. de Ver. Staten, wettelijke bepalingen hebben voorgesteld, waardoor het voor debiteurlanden, die in gebreke blijven, onmogelijk wordt aldaar verder te leenen.

Het voor genoemde leeningen benooidige bedrag kan derhalve slechts uit besparingen in het binnenland komen. Deze besparingen beteekenen beperking van de koopkracht. En — zooals wij juist in ander verband hebben betoogd — het kan geenszins de bedoeling zijn van de Deutsche Regeering de oplossing in deze richting te zoeken. Vergelijken wij bovendien de voor aflossing benooidige bedragen met het totale Deutsche volksinkomen, dat voor het oogenblik op 45 milliard Mk. per jaar wordt geschat, dan kunnen wij eerst volledig beseffen, welke druk door de besproken maatregelen in de toekomst op de koopkracht in Duitschland zal worden uitgeoefend.

Nu rijst de vraag, of tegenover deze enorme uitgaven dan voordeelen staan, waardoor de financiële bezwaren, welke aan deze werkverruiming zijn verbonden, worden gecompenseerd.

Voordeelen zijn er ongetwijfeld aan verbonden. Ten eerste moet in dit verband gewezen worden op de verbetering van het moreel, die in breede lagen van het Deutsche volk tot stand moet komen, doordat een groot aantal jongelieden en ouderen, die reeds jaren werkloos waren, weer aan den arbeid gaan.

Vervolgens is materieel van groot belang, dat een zekere opbloei van het Deutsche bedrijfsleven wordt bereikt. Dit zal als gevolg medebrengen een stijging van het volksinkomen en dus tevens een breeder draagvlak voor de zware lasten.

En tenslotte heeft de aanzienlijke daling van het werkloozencijfer een evenredige vermindering van de kosten voor werkloosheidsvoorziening veroorzaakt. Doch het zal toch in elk geval aanzienlijk goedkooper zijn om ondersteuning te verlenen, dan om dusdanige werkverruiming te financieren. Immers behalve een zeker minimumloon, dat hooger zal liggen dan de ondersteuning, zijn bij plannen, van een omvang als hier geschetst, bovendien fenomenale bedragen vereischt voor het aanschaffen der benooidige materialen en productiemiddelen. Ongetwijfeld zal verreweg het grootste deel der werkverruiming productief zijn, doch dit is nog iets anders dan rendabel. Daar komt nog bij, dat de werken als zoodanig duur zullen zijn, aangezien het groote risico, dat de aannemers loopen, in een hooge risicopremie wordt verdisconteerd.

Wij hebben gezien, dat terugbetaling aan het Rijk te zijner tijd moet geschieden en dit zal slechts mogelijk zijn voor zoover er inmiddels jaren, welke winst overlieten, voor de debiteuren zijn geweest. Daarop moet niet te sterk worden gerekend in verband met de daling van de koopkracht, welke wij voorzagen. Zelfs moet het geenszins uitgesloten worden geacht, dat de credietwaardigheid der debiteuren op langen termijn inmiddels gevoelig zou zijn verminderd, zoodat de verplichte en verwachte terugbetaling tot een groot fiasco zou leiden.

En wat is dan bereikt?

Via wisseltrekking, Vorfinanzierung en opnieuw leenen is de koopkracht tijdelijk en kunstmatig opgezweept, om tenslotte, waar reële basis ontbrak, plaats te maken voor een veel ernstiger toestand, dan tevoren bestond. Niet door nationale krachtproeven, doch door internationale saneering zal het herstel moeten komen. Dit laatste zal moeten berusten op wederzijdsch begripen en onderlinge samenwerking der Staten. Daaraan zijn meerdere maatregelen, door de Hitler-Regeering genomen, ten eenen male niet bevorderlijk geweest. In hoeverre op de huidige economische positie van Duitschland de bepalingen van den vrede van Versailles een kwaden invloed hebben gehad, zullen wij hier buiten beschouwing laten. Een ding stellen wij slechts vast, nl., dat één foutieve maatregel niet de oorzaak mag zijn, dat men op een ten onrechte ingeslagen weg nog verder voortgaat. En zóó zien wij de Deutsche werkverruimingsmaatregelen.

Met een variant op de in den aanvang geciteerde uitspraak van Ministerialrat Dr. Poerske zouden wij willen zeggen: Inderdaad het is een waagstuk, doch een vraagstuk, of het ondernomen moest worden.

C. KOOL.

HOE DE CRISIS IN NEDERLAND IN 1934 WERD BESTREDEN.

Het navolgende is een rede, die omstreeks het jaar 2000 door een negentigjarige gehouden zal worden voor een historisch-economische vereeniging, die zich de bestudeering van het crisisverschijnsel in de 19e en de eerste helft van de 20ste eeuw ten doel stelt. Door bijzondere omstandigheden hebben wij reeds thans de hand op dit manuscript kunnen leggen. (Red.).

De bestudeering van het crisisverschijnsel is voor de huidige generatie lang niet meer zoo'n actueel vraagstuk als het in mijn jeugd was. Terwijl in het algemeen het einde van de vorige en het begin van deze eeuw zich kenmerkte door een enormen vooruitgang van de techniek, valt aan het einde van deze eeuw een radicale ommekeer op economisch-politiek gebied te constateeren. Door nauwgezette wetenschappelijke onderzoekingen is men er in geslaagd het ontstaan van crises, die in de 19de en het begin van deze eeuw zooveel ellende hebben veroorzaakt, te voorkomen. Op het oogenblik kennen wij gelukkig geen werkloozenvraagstuk meer. Indien ik u vertel, dat in mijn jeugd duizenden jeugdige personen jaren lang zonder werk rondliepen, ten prooi aan de grootste vertwijfeling, dan zult u beseffen, welke zegenrijke resultaten de economische wetenschap in de laatste 50 jaar heeft bereikt. Bovendien is het feit, dat het verschijnsel van hausse en depressie tot de historie behoort, mede te danken aan het betere inzicht, dat de Overheid in den samenhang van de economische verschijnselen heeft verkregen. In mijn jeugd verhinderden de scherpe tegenstellingen op economisch gebied de toepassing van thans door iedereen aanvaarde beginselen.

* * *

Het loont echter de moeite, om met enkele voor-

beelden aan te toonen, op welke wijze men de crisis, die in 1934 in Nederland heerschte, trachtte te overwinnen.

Zooals ik reeds zeide, was het grootste euvel van de vroegere crises de enorme werkloosheid, die tot een ongekende ellende aanleiding gaf. Nu was destijds onze volkshuishouding verdeeld in twee groepen van arbeidenden. De eene groep werkte op plaatsen, waar iedereen vrij kon komen, terwijl de andere, weliswaar de kleinste, maar toch niet in aantal te onderschatten, groep in omheiningen werkte. Het eigenaardige was nu, dat degenen, die in de omheining waren, werkten voor een loon, dat voor *dezelfde* soort en hoeveelheid arbeid veel grooter was dan voor de groep daarbuiten. Het was een zeer gewoon verschijnsel, dat een werkmans, die binnen de omheining den grond omspitte, na 7 uur werken evenveel verdiend had als een ander, die, omdat hij juist buiten de omheining stond, vaak 10 uur moest werken om hetzelfde loon te verdienen en dan nog zelfs veel intenser moest werken dan zijn collega. Buiten de omheining verdrongen zich elken dag een groot aantal arbeidzoekenden, die vaak zelfs tegen de helft van het loon hadden willen werken. Hoewel er voor velen voldoende werk was te vinden, liet men deze stakkers toch niet in de omheining toe. Het is zelfs voorgekomen, dat iemand de omheining binnendrong om er voor niets te werken; de ongelukkige moest deze daad met een arrestatie bekoopen.

Om deze hoge loonen voor de bevoorrechten, die binnen een omheining werkten, te betalen, werd het geheele volk zoo zwaar belast, dat men zich daar op het oogblik geen voorstelling meer van kan vormen. De Overheid meende destijds, dat zij, door steeds meerdere belastingen op te leggen, de crisis kon genezen.

Volgens sommigen hield deze politiek verband met de vaak gehoorde uitspraak, dat het volk naar een lager levensniveau moest, hetgeen natuurlijk betekende, dat men minder moest koopen. Daar het volk hiernaar weinig ooren had, voerde de Overheid nieuwe belastingen in en maakte verder de allernoodzakelijkste levensbehoeften steeds duurder. Daardoor konden de menschen vanzelf minder koopen.

Volgens anderen moest men deze politiek in verband brengen met het werkloosheidsvraagstuk. Het groote aantal werklozen was volgens dezen een gevolg van overbevolking. En daar het sterftecijfer in ons land zeer gering was, zou dit cijfer zonder twijfel kunnen worden verhoogd door middel van prijsverhooging van de meest noodzakelijke levensmiddelen, die wel tot ondervoeding van een deel van onze bevolking en zoo indirect tot een grootere sterfte moest leiden.

Hoe dit echter ook zij, door de hoge prijzen van voedingsmiddelen nam het verbruik sterk af. En waar deze voedingsmiddelen voornamelijk van onzen bodem kwamen, bleek het alras, dat er veel te veel koeien, varkens enz. waren. Daar onze burens aan de grens zulke hoge muren hadden opgericht, dat onze runderen er niet meer overheen konden springen, besloot men tot vernietiging van een groot gedeelte van onzen veestapel. Zooals vanzelf spreekt, was hiervoor zeer veel geld noodig, maar dat was heel gemakkelijk te verkrijgen. Door middel van een verdere verhooging van de prijzen, liet men het mes zelfs van twee kanten snijden. Men verkreeg zoodoende extra-inkomsten en tegelijkertijd werd het verbruik nog meer beperkt, waardoor de menschen nog soberder gingen leven.

Het mindere verbruik leidde er natuurlijk toe, dat er teveel vee en teveel land was. Het vee was, zooals gezegd, gemakkelijk te vernietigen, het land daarentegen niet. Daarom moest ieder een stuk van zijn land laten braakliggen, waardoor de werkloosheid nog meer toenam. Bovendien mochten geen nieuwe bedrijven worden opgericht. Dat zat zoo. Er waren

verschillende flinke burgers, die onder bestaande omstandigheden heel goedkoop konden produceeren. Maar dat waren zeer ongewenschte menschen. De oude producenten, die heel duur konden leveren, waardoor de prijzen hoog bleven, waren de echte staatsburgers en die werden dan ook in omheiningen gebracht, waar niemand hen kwaad kon doen, opdat zij nog maar lang zouden kunnen blijven leven.

Een ander middel om uit de crisis te geraken was om de goederen uit eigen land in het buitenland ver beneden kostprijs aan te bieden. Dat was destijds zeer commercieel, want men meende waarschijnlijk, dat hoe goedkooper de buitenlanders de voedingsmiddelen van onzen bodem kregen, hoe meer geld zij overhielden om hun vakantie in ons land door te brengen. Daarvoor maakten de Nederlanders destijds in het buitenland zeer veel reclame. Het eigenaardige was echter, dat de menschen in ons land zeer spoedig in de gaten kregen, dat men in het buitenland zeer goedkoop kon leven, omdat onze voedingsmiddelen daar veel lager in prijs waren dan in het eigen land. Men zag dan ook, dat velen naar het buitenland gingen, om eens heel goedkoop voldoende Hollandsche boter en Hollandsch vleesch te eten. De meerdere reiskosten werden voldoende vergoed door de veel lagere prijzen voor deze voedingsmiddelen.

Want het leven in Nederland was destijds verschrikkelijk duur. De Overheid voerde, zooals reeds gezegd, de leus, dat de menschen naar een soberder bestaan toe moesten. Een middel hiervoor was om de prijzen hoog te houden. Nu kon men destijds uit sommige landen reusachtig goedkoop allerlei goederen betrekken. Maar door een vernuftig stelsel van handelspolitiek, moesten de importeurs de goederen noodgedwongen koopen in die landen, waar deze het duurst waren.

Ook kwam het voor, dat men den invoer van goedkoop artikelen geheel verbood, ook alweer om den prijs zoo hoog mogelijk te houden, en tevens om een van de vele omheiningen, die destijds in ons land bestonden, in stand te houden. Want deze omheiningen zagen er zoo prachtig uit, dat de meerderheid van het volk, vooral uit aesthetische overwegingen, er tegen was, deze op te ruimen. In een van die omheiningen kweekte men prachtige planten, waarvoor de Overheid de producenten per jaar een bedrag van ongeveer f 18 miljoen cadeau gaf. De producenten verkochten deze planten echter heel duur. En nu was het eigenaardige, dat deze planten in het buitenland zoo goedkoop waren, dat de regering met het bedrag van f 18 miljoen het geheele volk er gratis van had kunnen voorzien en dan nog ettelijke miljoenen had overgehouden.⁴⁾

Nog een ander middel van crisisbestrijding schiet mij in de gedachten. De regering was een tegenstander van reflatie, zoowel in den vorm van vermeerdering van de geldcirculatie, als van die van de omloopssnelheid. Doch op een ander gebied werkte zij dit laatste sterk in de hand. Er waren destijds verschillende bedrijven noodlijdend, waarvan de Staat den rentedienst garandeerde. Doordat de Staat voor de verliezen opkwam, konden deze ondernemingen de rente betalen, maar daarvoor moesten de belastingen weer worden verhoogd. Nu kon men het eigenaardige verschijnsel waarnemen, dat de menschen zaten te springen op de betaling van de coupon van die ondernemingen, waarvan de rentedienst door den Staat gegarandeerd was, om zoodra deze ge-

⁴⁾ Het betreft hier den steun aan de suikerbietencultuur, waarvoor de Regeering volgens de Begrooting van het Landbouwcrisisfonds f 18 miljoen heeft uitgetrokken. Daar het verbruik in Nederland per jaar ongeveer 250.000 ton bedraagt, en de wereldmarktprijs ongeveer f 60.— per ton, zou de regering de totale Nederlandsche behoefte kunnen dekken met f 15.000.000. De suiker zou dan dus gratis, afgezien van den accijns, die zeer hoog is, kunnen worden gedistribueerd, terwijl de Overheid nog ruim f 3 miljoen zou overhouden om aan steun uit te keeren.

incasseerd was, er mede naar den fiscus te hollen en hun belasting te betalen. En de fiscus moest dan zoo gauw mogelijk dit geld weer aan die ondernemingen afdragen, want anders zouden deze hare verplichtingen niet meer kunnen nakomen. Op deze wijze rolde een deel van het geld natuurlijk verbazend snel.

* * *

Ik zie echter tot mijn spijt, dat verschillende toehoorders een hoogst ongelooft gezicht trekken. Daarom zal ik met dit voorbeeld besluiten, omdat ik bang ben, dat hetgeen ik nog te zeggen heb, in het geheel niet meer zal worden geloofd. Ik wil er echter nadrukkelijk op wijzen, dat ik in alle opzichten de waarheid heb gesproken.

AANTEKENINGEN.

Nadere wijziging van de Landbouw-crisiswet.

De schriftelijke behandeling van de wijziging van de Landbouw-Crisiswet 1933, door de Tweede Kamer, welke wijziging ten doel heeft een organisatorische eenheid te scheppen op dit gebied, zoodat de Crisis-Tarwewet 1931, de Crisis-Zuivelwet 1932 en de Crisis-Varkenswet 1932 kunnen worden ingetrokken, heeft zich ontwikkeld tot een hernieuwde principiële discussie, die min of meer als een nabetrachting op de discussies over de begroting van het Landbouw-Crisisfonds kan worden beschouwd. De Regeering verklaart in haar Memorie van Antwoord, dat de vrees van sommige Kamerleden, die in het Voorloopig Verslag tot uiting kwam, als zou de intrekking dier vroegere steunwetten wijziging van de steunpolitiek tengevolge hebben, ongegrond moet worden geacht. Het ligt in de bedoeling door middel van Koninklijke Besluiten op grond van de gewijzigde Landbouw-Crisiswet de tot nu toe gevolgde steunpolitiek ten aanzien van deze takken van het Landbouwbedrijf te blijven volgen, terwijl bovendien verandering of uitbreiding in den Zuivelsteun tot stand zal komen, zoodra de thans aanhangige wijziging tot wet is verheven op grond daarvan de noodzakelijke Koninklijke Besluiten kunnen worden uitgevaardigd.

Belangwekkend zijn de mededeelingen der Regeering op blz. 2 en 3 van de Memorie van Antwoord, die de bedoeling van den Landbouwsteun nogmaals uiteenzetten. Het betreffende gedeelte luidt als volgt: „Deze (maatregelen) kunnen niet meer tot stand brengen dan dat althans het landbouwende deel der bevolking het meest noodzakelijke onderhoud niet ontbreekt. Verder gaan is haar onmogelijk, daar hiervoor maatregelen genomen zouden moeten worden, die tegenover andere bevolkingsgroepen niet te verdedigen zouden zijn. De „saneeringspogingen” van de Regeering mogen dan ook niet beschouwd worden als pogingen om de bedrijven weer volledig rendabel te maken. . . . Zij verwerpt het denkbeeld van een regeling der prijzen op zoodanige wijze, dat het eigenbelang medebrengt de gewenschte richting in te slaan, hetgeen zou betekenen prijzen, waarbij de landbouw ten gronde gaat.”

Waar de steun slechts berekend is op een dergelijk

minimum, moet de opbrengst wel beneden dit minimum dalen, indien er wat afzet betreft tegenvallers optreden, hetgeen bij den export van varkens het geval is geweest. De regeering verklaart echter te vertrouwen, dat binnenkort het evenwicht tusschen productie en verbruik van varkens hersteld zal zijn.

De gewijzigde tariefwet der Vereenigde Staten.

Een van de wetsontwerpen van President Roosevelt, waartegen felle oppositie werd gevoerd, de Reciprocal-Tariff Bill, is 4 Juni in gewijzigden vorm door den Senaat aangenomen en reeds twee dagen later door het Huis van Afgevaardigden in dien vorm goedgekeurd, zonder hernieuwd onderzoek en bespreking. De wijzigingen van den Senaat, die betrekking hadden op 14 punten, zijn echter slechts ten aanzien van drie punten van belang.

Het eerste punt is, dat de President slechts dan een wederkeerigheidsverdrag met een bepaald land mag afsluiten, wanneer dientengevolge de Amerikaanse uitvoer wordt uitgebreid; het tweede punt is, dat dergelijke verdragen geen betrekking mogen hebben op goederen, waarvoor handelsovereenkomsten bestaan of in voorbereiding zijn; en het voornaamste punt, dat de betrokkenen gehoord moeten worden, alvorens de President tot wijziging van eenigen tariefpost overgaat. Het feit, dat deze wijzigingen het principe van de wet in het geheel niet aantasten, en ten aanzien van de uitvoering van ondergeschikte beteekenis zijn, zal wel gemaakt hebben, dat het Huis van Afgevaardigden heeft toegegeven aan den presidentiële aandrang om dit wetsontwerp ten spoedigste af te handelen.

De oppositie van de zijde der Republikeinen tegen dit wetsontwerp bewijst, dat men algemeen gevoelde, hoe de President zijn nieuwe bevoegdheid zal trachten te gebruiken om bestaande tarieven te verlagen. Officieel heeft hij de bevoegdheid gekregen om, zonder toestemming van het Congres, de tarieven met 50 pCt. te wijzigen, dus eventueel ook te verhoogen, maar waar het de bedoeling is om, met behulp van deze bevoegdheid, door onderhandelingen met buitenlandsche regeeringen betere voorwaarden voor den Amerikaanschen export te bedingen, zal van verhooging der invoerrechten wel niet vaak sprake zijn. Van republikeinsche zijde is nog getracht om de invoerrechten op landbouwproducten en op sommige andere artikelen, b.v. koper, te „bevriezen”, d.w.z. de bevoegdheden van den President niet tot die artikelen uit te breiden, maar al deze amendementen, die in den Senaat waren ingediend, zijn verworpen.

Thans komt het geheel aan op het gebruik, dat de President van zijn uitgebreide volmachten zal maken. Het is reeds terstond gebleken, bij onderhandelingen met het pas erkende Rusland, dat zich hierbij groote moeilijkheden voordoen. Wel zou het mogelijk zijn geweest Russische inkoop van verschillende grondstoffen en andere goederen in de Ver. Staten uit te breiden, maar zulks alleen ten koste van b.v. Canada en Brazilië, de tegenwoordige leveranciers dier goe-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	17-23 Juni 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	17-23 Juni 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	27.118	670.888	671.147	—	20.409	12.522	691.297	683.669
Rogge	5.883	240.316	206.529	—	15.257	2.919	255.573	209.448
Boekweit	539	11.728	11.522	—	—	25	11.728	11.547
Maïs	5.661	449.463	494.083	—	104.418	101.642	553.881	595.725
Gerst	2.122	185.168	150.349	—	27.229	17.713	212.397	168.062
Haver	2.712	73.162	85.749	—	2.206	2.017	75.368	87.766
Lijnzaad	1.395	120.887	123.237	480	122.801	153.721	243.688	276.958
Lijnkoek	1.988	48.559	35.810	—	25	—	48.584	35.810
Tarwemeel	392	9.879	10.864	35	1.373	3.785	11.252	14.649
Andere meelsoorten	1.710	30.255	29.143	210	3.172	5.261	33.407	34.404

deren aan Rusland. En waar Canada en Brazilië tot de beste afnemers der Vereenigde Staten behooren liep men gevaar, dat men daar zou verliezen, hetgeen men bij Rusland won.

De beste kansen ten aanzien van de uitbreiding van den Amerikaanschen export bestaan ten aanzien van den export naar Midden- en Zuid-Amerika. In de eerste plaats zijn de Vereenigde Staten in die landen reeds de voornaamste leveranciers, en daarnaast draagt de waarde van den export daarheen slechts ongeveer 7 procent van den geheelen Amerikaanschen uitvoer, zoodat men niet op groote verbeteringen zal mogen rekenen.

Stelt men daartegenover, vooral bij de overige landen, hetgeen die landen naar de Vereenigde Staten uitvoeren of daarheen zouden wenschen uit te voeren, dan stuit men overal op de moeilijkheid, dat Amerika in staat is om in nagenoeg al zijn behoeften zelf te voorzien. De vergrootte buitenlandsche import zal dus de concurrentie met de producten der binnenlandsche industrie op de Amerikaansche markten doen toenemen, hetgeen vooral thans van belang is, nu, tengevolge van de herstelmaatregelen van President Roosevelt, de prijs van zeer vele der binnenlandsche producten is gestegen. Reeds tijdens de behandeling van het wetsontwerp in den Senaat begonnen de welprijzen te dalen, omdat men voor een verlaging van het invoerrecht op wol vreesde. Deze daling kwam pas tot staan, toen de President officieel had verklaard, dat verlaging van dat invoerrecht niet in zijn bedoeling lag.

Een belangwekkende beschouwing over dit complex van vraagstukken vindt men in Bank-Archiv van 1 Juni van de hand van Dr. Herbert Gross te New-York. Deze wijst erop, dat de Ver. Staten, nu het van een schuldenaarsland tot een schuldeischersland is geworden, zijn handelsbalans moet passiviseeren, ten einde zijn schuldenaars tot betaling in staat te stellen. Ten aanzien van Duitschland acht hij zulks mogelijk, daar een „paar honderd millioen Mark per jaar” voor de Deutsche betalingsbalans van groote beteekenis is, terwijl zulk een bedrag bij de reusachtige binnenlandsche markt der Vereenigde Staten geen gewicht in de schaal legt. Wij vreezen echter, dat hier de wensch wel zeer sterk de vader der gedachte is; immers, men mag import niet zonder meer met binnenlandsche markt gaan vergelijken, omdat de invoer zich natuurlijk slechts tot een vrij beperkt aantal producten uitstrekt, en daarbij zullen de Amerikaansche producenten wel degelijk een zoozeer vergrooten buitenland-schen invoer gevoelen.

De maatregelen, die de Amerikaansche regeering tot nu toe heeft getroffen, gaan dan ook niet in de richting van passiviseering van de handelsbalans, gelijk Duitschland voorstaat met het oog op de transfer-vraagstukken, maar uitsluitend in die van vergrooting van den omvang van in- en uitvoer, waarbij derhalve het saldo van de handelsbalans nagenoeg onveranderd blijft.

De richting van deze maatregelen wordt aangegeven door de oprichting van banken ter financiering van den export, vooral voor het verlenen van middelbare en lange credieten daarbij. Een dergelijke bank is gesticht voor den handel met Rusland, één voor den handel met Cuba en de derde, omvattende den handel met alle andere landen, zal wellicht in secties worden onderverdeeld, al naarmate er bilaterale handelsverdragen met verschillende landen worden afgesloten. Vooral voor den export van kapitaal-goederen en verbruiksgoederen met een lange consumptieperiode zijn deze credieten van het grootste belang.

Dit alles heeft echter slechts betrekking op voorbereidende maatregelen. Hoe de actie van de Amerikaansche regeering ter verlevendiging van den buitenland-schen handel zich in werkelijkheid zal ontwikkelen, kan slechts de practijk op den duur doen zien.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk. (Disc Wissels. 2½ 19 Sept. '33)	Lissabon 5½ 8 Dec. '33
Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept. '33	Londen 2 30 Juni '32
Vrsch. in R.C. 3 19 Sept. '33	Madrid 6 26 Oct. '32
Athene 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1½ 1 Feb. '34
Batavia 4½ 16 Aug. '33	Oslo 3½ 22 Mei '33
Belgrado 7 9 Febr. '34	Parijs 2½ 31 Mei '34
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3½ 25 Jan. '33
Boekarest 6 5 Apr. '33	Pretoria 3½ 15 Mei '33
Brussel 3 26 Apr. '34	Rome 3 11 Dec. '33
Budapest 4½ 17 Oct. '32	Stockholm ... 2½ 1 Dec. '33
Calcutta 3½ 16 Feb. '33	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig 3 6 Mei '33	Weenen 5 23 Mrt. '33
Helsingfors 4½ 20 Dec. '33	Warschau... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 2½ 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1934				1933	1932	1914
	23 Juni	18/23 Juni	11/16 Juni	4/9 Juni	19/24 Juni	20/25 Juni	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	5/8	5/8	5/8-11/16	3/4	2-1/4	3/8-1/2	3/8-3/16
Prolong.	—	1	1	1	1 3/4	1	2 1/4-3/4
Londen Daggeld...	3/4-1	3/4-1	3/4-1	3/4-1	1/4-1	1/2-1 1/2	1 1/4-2
Partic. disc.	7/8-15/16	7/8-15/16	7/8-15/16	7/8-15/16	1/2-5/8	1-1/16	4 1/4-3/4
Berlijn Daggeld...	—	3 7/8-5 1/8	3 3/4-5 1/8	3 7/8-5 1/4	4 1/8-5 1/4	4 7/8-6	—
Maandgeld	—	3 3/4-5 1/2	3 3/4-5 1/2	3 3/4-5 1/2	4 1/2-6	5-6 1/2	—
Part. disc.	—	3 3/4	3 3/4	3 3/4	3 7/8	4 3/4	2 1/8-1 1/2
Warenw...	—	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	5-1/2	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1	2 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3/16	3/16	3/16	3/16-1/4	5/8	1	—

1) Koers van 22 Juni en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
19 Juni 1934	1.47 5/8	7.43 5/8	56.07 1/2	9.73	34.45	100 5/8
20 „ 1934	1.47 3/8	7.42 3/4	56.07 1/2	9.73 1/2	34.44	100 5/8
21 „ 1934	1.47 1/16	7.43 1/8	56.16	9.72 3/4	34.44	100 5/8
22 „ 1934	1.47 1/10	7.42 5/8	56.17 1/2	9.73	34.45	100 5/8
23 „ 1934	1.47 1/10	7.43	56.29	9.73	34.44 1/2	100 5/8
25 „ 1934	1.47 1/2	7.42 1/4	56.31 1/2	9.72 3/4	34.44	100 5/8
Laagste d.w. 1)	1.47 1/8	7.42	56	9.72	34.40	100
Hoogste d.w. 1)	1.47 3/4	7.44 1/4	56.35	9.73 3/8	34.47 1/2	100 5/8
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
19 Juni 1934	47.91	—	6.14	1.47 1/2	12.71	20.16
20 „ 1934	47.91	—	6.15	1.47 1/2	12.70 1/2	20.16
21 „ 1934	47.93	—	6.14	1.47 1/2	12.69	20.17
22 „ 1934	47.93	—	6.14	1.47 1/2	12.60	20.17
23 „ 1934	47.93 1/2	—	6.14	1.47 1/2	—	—
25 „ 1934	47.94	—	6.13	1.47 1/2	12.58	20.16
Laagste d.w. 1)	47.85	—	6.10	1.45	12.55	20.05
Hoogste d.w. 1)	47.97 1/2	28.—	6.17 1/2	1.50	12.75	20.25
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Ostø *)	Helsingfors *)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
19 Juni 1934	38.37 1/2	33.22 1/2	37.35	3.28	36 1/2	1.49
20 „ 1934	38.37 1/2	33.17 1/2	37.30	3.28	36 3/4	1.49 1/2
21 „ 1934	38.32 1/2	33.20	37.35	3.28	36 1/8	1.48 3/4
22 „ 1934	38.30	33.17 1/2	37.32 1/2	3.28	36 1/2	1.48 3/4
23 „ 1934	38.32 1/2	33.30	37.35	3.27 1/2	36 1/2	1.48 3/4
25 „ 1934	38.30	33.17 1/2	37.30	3.28	36	1.49 1/2
Laagste d.w. 1)	38.05	32.90	37.05	3.25	35 3/4	1.48 3/4
Hoogste d.w. 1)	38.60	33.50	37.60	3.30	37	1.49 3/4
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.4878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
19 Juni 1934	5,04 3/4	6,60 1/2	38,13	67,90
20 „ 1934	5,03 7/8	6,59 5/8	38,10	67,80
21 „ 1934	5,03 7/8	6,59 5/8	38,12	67,79
22 „ 1934	5,03 1/2	6,59 5/8	38,14	67,82
23 „ 1934	5,03 5/8	6,59 1/2	38,22	67,78
25 „ 1934	5,03	6,59 1/2	38,25	67,82
26 Juni 1933	4,24	4,88 1/2	29,50	49,—
Muntpariteit..	4,86	3,90 5/8	23,81 1/4	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	9 Juni 1934	16 Juni 1934	18/23 Juni 1934 Laagste/Hoogste	23 Juni 1934
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
Athene	Dr. p. £	527	527	527	525
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ...	Pen. p. £	17 1/4	17 1/4	17 1/4	17 1/4
Buenos Aires 1)	d. p. \$	25 5/8	26 3/8	26 1/8	26 3/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/32	1/6 1/32	1/6	1/6 1/10
Constantin ...	Piast. p. £	620	620	620	620
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/5 1/4	1/5 1/4	1/5	1/5 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/4	1/2 1/4	1/2 3/10	1/2 3/10
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 3/8	110 3/8
Mexico	\$ per £	18 1/4	18	17 1/4	18
Montevideo 2)	d. per £	19 1/2	20	19 1/2	20 1/2
Rioud. Janeiro 3)	\$ per £	5.02 1/4	5	4.96	5.01 1/2
Montreal ..	d. per Mil.	4 1/4	4 1/4	2 15/16	4 1/4
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/3 3/10	1/3 3/10	1/3 1/4	1/4 1/8
Singapore ..	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 1/10	2/4 1/2
Valparaiso 4)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	26 3/4	26 3/4	26 1/4	27

1) Officiële notering 36 1/2 baten. 2) Id. 38 3/4. 3) Id. 4 1/4. 4) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDEPRIJS 2)

Londen 1)	N.York 2)	Londen
19 Juni 1934..	19 13/16	137/9 1/2
20 „ 1934..	19 7/8	137/10 1/2
21 „ 1934..	19 15/16	138- 1/2
22 „ 1934..	20 1/16	138- 1/4
23 „ 1934..	20 3/16	138/1
25 „ 1934..	20 3/8	138/1
26 Juni 1933..	18 9/16	122/4
27 Juli 1914..	24 11/16	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS

Vorderingen.	15 Juni 1934	23 Juni 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 42.864.904,35	f 51.770.779,34
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	„ 25.435,38	„ 608.357,35
Voorschotten op ultimo Mei 1934 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting	„ 2.806.754,47	„ 2.806.754,47
Voorschotten aan Ned.-Indië	„ 279.796.651,75	„ 266.935.830,10
Id. aan Suriname	„ 12.306.917,41	„ 12.312.469,01
Id. aan Curaçao	„ 2.496.147,31	„ 2.500.676,41
Kasvord. weg. credietverst. afh. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	„ 109.306.372,74	„ 109.127.789,56
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	„ 32.963.216,64	„ 32.191.475,76
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	„ 1.261.663,32	„ 1.266.332,19
Verstr. f. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo) ..	„ 16.045.980,02	„ 18.086.920,97
Verplichtingen.		
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	f —	f 450.047.000,—
Schatkistpromessen in omloop	„ 450.197.000,—	„ 49.530.000,—
Zilverbons in omloop	„ 49.530.000,—	„ 1.337.787,—
Schuld op ultimo Mei 1934 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondbel. e. d. gem. fondsb. alsmede op de bel. en op de verm. bel.	„ 1.339.867,—	„ 1.337.787,—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	—	—
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1)	„ 112.252.686,18	„ 167.998.595,96
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	„ 220.901,56	„ —
Id. aan diverse instellingen 1)	„ 10.936.773,09	„ 11.486.201,34

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	13 Juni 1934	20 Juni 1934
Saldo Javasche Bank	f —	—
Betaalmiddelen in 's Lands kas	f 65.907.000,—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kase a. Rijksinstell. Schatkistpromessen	„ 279.671.000,—	f 266.936.000,—
Schatkistbiljetten	„ 1.000.000,—	„ 1.000.000,—
Schatkistpromessen in omloop	„ 10.705.000,—	„ 10.705.000,—
Muntbiljetten in omloop	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	„ 1.549.000,—	„ 1.549.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	„ 1.879.000,—	„ 1.879.000,—
	„ 426.000,—	„ 4.113.000,—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
19 Mei 1934..	736	1.004	459	594	2.556
12 „ 1934..	736	1.029	512	592	2.549
5 „ 1934..	732	1.197	495	586	2.541
28 April 1934..	732	1.124	509	590	2.513
21 „ 1934..	732	1.019	506	590	2.508
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluip. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 25 Juni 1934.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 22.662.814,18 Bijbnk. „ 601.161,86 Ag. sch. „ 4.690.471,20	f 27.954.447,24
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 1.360.725,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	1.360.725,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 101.704.856,35 Bijbnk. „ 5.777.304,90 Ag. sch. „ 42.204.351,21	f 149.686.512,46
Op Effecten	f 145.181.408,41	—
Op Goederen en Spec.	4.505.104,05	149.686.512,46 1)
Voorschotten a. h. Rijk	—	—
Munt, Goud	f 103.622.530,—	—
Muntmat., Goud	f 737.889.632,38	—
Munt, Zilver, enz.	f 841.512.162,38	—
Muntmat., Zilver	24.033.045,01	865.545.207,39 2)
Belegging 1/3 kapitaal, reserves en pensioenfonds	—	21.960.989,86
Gebouwen en Meub. der Bank	—	4.970.000,—
Diverse rekeningen	—	4.695.334,52
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) ..	—	16.996.491,37
		f 1.093.169.707,84

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	3.807.914,92
Bijzondere reserve	5.000.000,—
Pensioenfonds	9.313.176,64
Bankbiljetten in omloop	881.573.345,—
Bankassigatiën in omloop	28.677,22
Rek.-Cour. { Het Rijk f 37.596.994,09 saldo's: { Anderen „ 135.514.824,29	173.111.818,38
Diverse rekeningen	334.775,68
	f 1.093.169.707,84

Beschikbaar metaalsaldo
 f 443.473.029,78 |

Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..
 1.108.682.575,— |

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)
 f 76.424.425,— |

2) Waarvan in het buitenland
 14.863.038,55 |

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
25 Juni '34	103623	737.890	881.573	173.140	443.473	82
18 „ '34	103622	723.510	888.347	152.331	434.561	82
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 1)
25 Juni 1934	27.954	—	149.687	1.361	4.695
18 „ 1934	28.469	—	149.604	1.361	4.735
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
23 Juni '34 2)	140.900	—	184.180	28.540	55.812
16 „ '34 2)	144.370	—	187.670	26.310	58.778
26 Mei 1934	116.372	30.687	185.403	29.535	61.083
19 „ 1934	114.867	30.441	187.246	28.337	59.075
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
23 Juni '34 2)	1.340	72.940	10.330	66	
16 „ '34 2)	940	71.030	10.440	67	
26 Mei 1934	1.212	9.504	49.160	9.952	68
19 „ 1934	896	9.539	49.526	9.910	67
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluip. der activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Disc. and Advances	Securities
20 Juni 1934	192.150	377.378	74.082	5.877	13.204
13 „ 1934	192.130	378.572	72.839	5.742	11.026
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
20 Juni '34	81.093	21.759	99.554	35.700	74.772	47,6
13 „ '34	81.445	21.091	97.005	35.865	73.558	47,7
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
15 Juni '34	78.929	642	14	4.923	1.122	4.640	3.200
8 „ '34	78.645	620	14	5.406	1.122	4.669	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 1)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
15 Juni '34	5.929	2.476	80.214	355	2.940	15.708
8 „ '34	5.950	2.318	80.789	369	2.669	15.528
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
15 Juni 1934	94,3	26,5	6,2	3.065,5	79,2
7 „ 1934	111,1	33,2	9,4	3.097,0	79,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa 1)	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Juni 1934	327,6	555,4	3.485,5	478,2	145,6
7 „ 1934	322,9	588,2	3.507,9	532,8	153,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Juni 1934, resp. 61, 60 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1934	Goud	Munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Belegingen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie		Rekg. Crt.	
								Schatkist	Partic.		
21 Juni	2.665	66	665	43	347	40	3.466	85	266		
14 „	2.677	65	677	45	347	40	3.486	73	282		

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash” 2)	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certificaten 1)		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
6 Juni '34	4.736,2	4.706,2	223,3	29,0	5,2
30 Mei '34	4.677,8	4.648,0	223,9	33,7	5,2

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 3)	Algem. Dek-kings-perc. 4)
6 Juni '34	2.430,2	3.068,8	4.092,3	146,6	69,3	—
30 Mei '34	2.430,2	3.051,6	4.047,7	146,3	69,0	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash” does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-ingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
30 Mei '34	8	8.026	9.280	2.811	17.836	4.455
23 „ '34	6	8.005	9.252	2.818	17.779	4.464

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

I. FEDERAL RESERVE BANK TE NEW-YORK.

(In miljoenen Dollars.)

Data	Goudvoorraad		„Other Cash” 2)	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certificaten 1)		In herdisc. van de member banks	In de open markt gekocht
6 Juni 1934..	1.571,2	1.569,9	56,9	13,4	2,0
29 Mei 1934..	1.582,0	1.580,6	57,5	17,5	1,9
23 „ 1934..	1.567,4	1.565,7	63,5	16,2	1,9
16 „ 1934..	1.514,5	1.512,6	62,9	14,8	2,1
9 „ 1934..	1.504,4	1.502,4	63,0	15,9	2,3
2 „ 1934..	1.505,3	1.503,2	63,6	17,1	2,3
25 Apr. 1934..	1.478,7	1.476,3	66,9	18,7	2,3
18 „ 1934..	1.392,0	1.389,5	58,6	18,4	2,5
11 „ 1934..	1.293,7	1.291,0	58,3	19,9	2,4
4 „ 1934..	1.364,1	1.361,2	52,2	21,6	2,4
28 Mrt. 1934..	1.378,3	1.375,3	53,6	23,1	2,4
21 „ 1934..	1.356,0	1.352,8	52,1	24,1	2,4
14 „ 1934..	1.257,4	1.254,2	52,3	25,8	2,5
7 Juni 1933..	972,5	690,3	88,6	63,7	3,6
8 Juni 1932..	767,4	447,3	73,0	100,5	11,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F.R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algemeen Dekkings-perc. 3)
29 Mei 1934..	780,3	636,1	1.692,1	59,6	70,4
23 „ 1934..	780,3	629,0	1.688,2	59,7	70,4
16 „ 1934..	781,8	635,7	1.629,0	59,7	69,7
9 „ 1934..	781,8	630,8	1.621,6	59,7	69,6
2 „ 1934..	786,8	638,5	1.621,1	59,7	69,4
25 Apr. 1934..	786,8	626,7	1.607,9	59,7	69,2
18 „ 1934..	786,8	627,3	1.503,6	59,7	68,1
11 „ 1934..	786,8	623,5	1.403,8	59,7	66,7
4 „ 1934..	786,8	629,7	1.463,0	59,7	67,7
28 Mrt. 1934..	786,8	613,5	1.494,5	59,1	67,9
21 „ 1934..	796,8	609,6	1.471,8	59,1	67,6
14 „ 1934..	801,8	610,6	1.395,6	59,1	65,3
7 Juni 1933..	744,1	617,8	1.057,5	58,5	61,4
8 Juni 1932..	667,6	561,1	963,9	59,1	55,1

1) Vanaf 31 Jan. '34. Tevoren Dekking F. R. Notes. Deze certificaten werden door de schatkist aan de Reserve Banken verstrekt voor het als gevolg van de devaluatie overgenomen goud.

2) „Other Cash” does not include F. R. notes or a bank's own F. R. bank notes. Tot en met 3 Mei 1933 Wettig betaalmiddel, Zilver etc. 3) Verh. tot. voorr. muntmat. en wettig bet.m. tegenover F.R. notes en dep.

II. ZWEEDSCHE RIJKS BANK. (In miljoenen Kronen.)

Data	Goud 1)	Buitenl. tegoed en wissels	Zweedsche en vreemde Staatsf.	Dis-conto's en Beleen.	Circu-latie	Rek. Crt.
15 Juni '34	368,8	409,1	188,3	47,4	585,9	463,8
7 „ '34	368,0	413,8	188,3	47,0	577,9	464,6
31 Mei '34	367,6	421,9	186,8	48,3	601,3	453,1
23 „ '34	367,0	425,3	204,3	48,7	537,7	531,6
15 „ '34	366,6	432,3	201,9	48,6	555,9	526,7
7 „ '34	366,0	449,0	199,1	48,5	560,5	519,5
30 Apr. '34	367,1	465,8	189,8	49,0	616,6	469,6
23 „ '34	371,9	483,3	189,8	49,5	550,0	558,5
14 „ '34	374,4	490,3	186,0	48,7	571,4	546,0
7 „ '34	374,4	500,2	178,6	48,9	585,4	532,4
31 Mrt. '34	373,8	501,4	176,8	49,2	644,0	477,3
23 „ '34	373,5	503,0	204,9	48,9	558,8	589,4
17 Juni '33	266,3	293,4	235,1 2)	122,6	516,6	351,4
18 Juni '32	206,0	126,8	218,4 2)	268,5	533,4	245,9

1) Sedert 4 Mrt. 1933 incl. het goud in het buitenl. 2) Alleen Zweedsche.

III. BANK VAN NOORWEGEN. (In miljoenen Kronen.)

Data	Goud 1)	Tegoed in het buitenl. 1)	Effecten	Dis-conto's en Beleen.	Circu-latie	Rek. Crt.
15 Juni 1934..	118,4	23,5	31,2	285,4	311,9	86,6
7 „ 1934..	118,4	23,3	31,2	281,1	309,7	86,8
31 Mei 1934..	118,4	23,5	31,2	272,4	314,0	76,9
22 „ 1934..	118,4	27,0	31,2	272,3	311,7	78,3
15 „ 1934..	118,4	26,9	31,2	275,4	314,2	78,6
7 „ 1934..	118,4	26,8	31,2	277,4	315,9	79,5
30 April 1934..	118,4	26,7	31,2	277,5	322,0	73,3
23 „ 1934..	118,4	26,5	31,2	275,8	316,9	72,1
16 „ 1934..	118,4	26,9	31,2	271,4	320,8	64,6
7 „ 1934..	118,4	27,0	31,2	273,2	322,3	65,1
31 Mrt. 1934..	118,4	27,9	31,1	274,0	330,1	60,5
15 Juni 1933..	118,3	51,0	37,0	229,2	293,2	85,2
15 Juni 1932..	118,1	9,5	27,7	273,6	302,4	100,6

1) Sedert 15 Mei 1933 is het in het buitenl. aanw. goud onder den post „Tegoed in het buitenland” opgenomen en niet langer onder „Goud”.

IV. NATIONALE BANK VAN DENEMARLEN.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Pasmunt	Buitent. saldi, munt en wissels	Binnent. wissels bel. en cred.	Circulatie	Rek. Crt. 1)
31 Mei 1934..	133,2	4,9	8,9	116,5	357,7	51,0
30 Apr. 1934..	133,2	4,9	10,2	112,9	366,2	63,7
31 Mrt. 1934..	133,2	4,8	14,3	118,2	369,4	56,6
31 Mei 1933..	133,2	6,4	12,7	97,6	330,8	77,3
31 Mei 1932..	144,6	7,7	12,7	158,4	318,5	28,9

1) Actief.

V. BANK VAN SPANJE. (In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen 1)	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rekg. Crt.	
						Partic.	Staat
16 Juni 1934	2.263	680	574	2.287	4.578	982	109 ²
9 " 1934	2.263	677	574	2.409	4.656	967	115 ²
2 " 1934	2.263	681	574	2.399	4.638	994	92 ²
26 Mei 1934	2.263	681	574	2.370	4.607	1.010	121 ²
19 " 1934	2.263	675	574	2.412	4.673	962	84 ²
12 " 1934	2.263	673	574	2.390	4.725	925	81 ²
5 " 1934	2.263	673	574	2.488	4.749	873	52 ²
28 Apr. 1934	2.262	678	574	2.448	4.649	958	32 ²
21 " 1934	2.262	672	574	2.405	4.677	935	61 ²
13 " 1934	2.262	668	574	2.466	4.736	925	72 ²
7 " 1934	2.262	669	574	2.467	4.741	903	58 ²
31 Mrt. 1934	2.262	674	574	2.510	4.668	909	26
17 Juni 1933	2.259	635	578	2.494	4.701	933	70
18 Juni 1932	2.255	568	582	2.969	4.808	921	283

1) Ten bedrage van 344 millioen, plus voorschot in rek.-crt. aan de schatk.

2) Actief.

VI. ZWITSERSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Gouddeviezen	Disconto's en Beleen. 1)	Effecten	Circulatie	Rek. Crt. 2)
15 Juni 1934..	1.636,1	8,8	130,9	56,2	1.302,8	468,8
7 " 1934..	1.636,3	8,4	141,7	56,2	1.324,5	456,1
31 Mei 1934..	1.636,3	7,4	156,4	56,2	1.353,9	444,5
23 " 1934..	1.633,8	5,7	133,6	54,6	1.307,7	459,5
15 " 1934..	1.633,8	4,2	136,6	54,6	1.322,0	448,9
7 " 1934..	1.633,8	3,1	155,6	55,1	1.352,5	431,6
30 April 1934..	1.633,8	3,1	162,5	55,0	1.387,7	405,4
23 " 1934..	1.653,0	5,4	149,9	52,6	1.326,3	472,0
14 " 1934..	1.678,5	1,4	140,6	53,6	1.339,0	480,6
7 " 1934..	1.709,9	0,3	155,9	38,8	1.368,8	472,9
31 Mrt. 1934..	1.746,1	0,3	159,1	38,9	1.405,3	482,0
15 Juni 1933..	1.969,8	6,5	71,6	71,7	1.441,3	619,8
15 Juni 1932..	2.606,0	54,8	61,9	34,2	1.487,2	1.240,2

1) Sedert 31 Maart '28 zonder rek.-crt. saldi in het buitenland. Deze zijn met ingang van dien datum met den post buitenlandsche wissels tot den post gouddeviezen samengesmolten.

2) Sedert 31 Mrt. '28 uitsluitend de dagelijks vervallende verplichtingen.

VII. OOSTENRIJKSCHE NATIONALE BANK.

(Voornaamste posten in millioenen Schillingen.)¹⁾

Data	Goud ¹⁾	Vreemd geld, deviezen en tegd. (i.h. buit.l.) ²⁾	Andere edelvaluta	Disconto's en Beleen.	Voor-schot afd. Staat	Circulatie	Rek Crt.
15 Juni '34	241,3	—	33,9	250,5	624,4	884,6	220,8
7 " '34	241,3	—	38,2	261,8	624,4	881,4	224,9
31 Mei '34	241,2	—	38,0	287,6	624,4	930,9	190,3
23 " '34	241,2	—	35,0	289,7	624,4	856,8	261,8
15 " '34	241,2	—	37,1	298,4	624,4	893,4	232,0
7 " '34	241,1	—	36,9	310,7	624,4	911,3	220,9
30 Apr. '34	241,1	—	36,3	311,0	624,4	969,6	163,0
23 " '34	189,4	—	25,0	302,1	624,4	881,0	234,3
15 " '34	189,4	—	25,0	302,8	624,4	915,4	204,6
7 " '34	189,4	—	24,5	308,9	624,4	917,2	208,7
31 Mrt. '34	189,4	—	24,1	319,5	624,4	981,2	153,7
15 Juni '33	149,6	39,1	3,1	258,3	658,9	830,8	247,7
15 Juni '32	149,5	43,8	0,1	878,2	94,0	912,2	162,7

1) 1 Schilling = 0.694 goudkronen = 10.000 papierkronen.

2) Als dekking der circulatie en saldi in rek.-crt. geldende, volgens art. 85 der Statuten. Sedert 7 Dec. '33 is deze post vervallen. De post goud is daartegenover met rond 19 mill. Schilling toegenomen.

VIII. NATIONALE BANK VAN HONGARIJE.

(In millioenen Pengö's. 1 Pengö = 12.500 Kr.)

Data	Goud	Vreemd geld, deviezen te goed in het buitenl.)	Binnent. wissels, ceelen en effecten	Voor-schot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Courant	
						Staat	Partic.
15 Juni '34	79	11	531	49	308	55	28
7 " '34	79	11	542	49	325	50	26
31 Mei '34	79	11	554	49	342	45	24
23 " '34	79	10	536	49	295	75	27
15 " '34	79	12	541	49	314	62	25
7 " '34	79	12	550	49	335	49	25
30 April '34	79	11	559	49	351	43	25
23 " '34	79	12	536	49	300	75	25
15 " '34	79	13	540	49	314	65	27
7 " '34	79	14	554	49	330	63	27
31 Mrt. '34	79	15	572	49	360	49	30
15 Juni '33	97	16	429	51	326	32	31
15 Juni '32	97	12	394	54	348	30	48

1) Als dekking van biljetten en saldi in rek.-courant geldende, volgens art. 85 der statuten.

IX. TSJECHOSLOWAAKSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Tsjechoslow. Kronen.)

Data	Vordering op den Staat	Goud en Zilver 1)	Vreemd geld en te goed in t. buit.l. 1)	Disconto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Crt.
7 Juni 1934	2.133	2.662	35	1.423	5.358	784
31 Mei 1934	2.135	2.662	27	1.390	5.179	919
23 " 1934	2.136	2.662	40	1.379	5.027	1.058
15 " 1934	2.136	2.662	41	1.429	5.247	882
7 " 1934	2.137	2.662	39	1.591	5.556	712
30 April 1934	2.138	2.662	37	1.317	5.242	752
23 " 1934	2.139	2.662	47	1.599	5.141	1.152
15 " 1934	2.142	2.662	54	1.732	5.394	1.037
7 " 1934	2.143	2.661	52	1.839	5.708	801
31 Mrt. 1934	2.145	2.661	64	1.562	5.544	697
23 " 1934	2.146	2.661	69	1.475	5.318	855
7 Juni 1933	2.627	1.707	974	1.640	6.042	728
7 Juni 1932	3.009	1.641	1.107	1.115	6.300	568

1) Het vroeger onder vreemd geld en te goed in het buitenland geboekte goud is vanaf 28.2.34 onder den post „Goud en Zilver” opgenomen tegen de nieuwe pariteit.

X. SUIDAFRIKAANSE RESERWEBANK.

(Voornaamste posten in duizenden Ponden.)

Data	Goud en Goudcert.	Disconto's	Waarvan Reg.-papier	Circulatie	Rek.-Crt.	Algemeen Dekking perc. 2)
1 Juni 1934..	19.026	22.567	—	12.341	36.312	39,5
25 Mei 1934..	18.672	23.093	—	10.933	35.659	40,2
18 " 1934..	18.566	22.759	—	10.052	35.179	40,3
11 " 1934..	18.231	22.610	—	11.459	34.258	40,0
4 " 1934..	18.038	22.395	—	11.838	33.494	40,0
27 April 1934..	18.044	22.460	—	11.616	33.749	40,0
20 " 1934..	18.047	22.348	—	10.727	34.559	40,0
13 " 1934..	17.999	22.347	—	11.032	33.879	40,0
6 " 1934..	17.835	22.347	—	11.574	33.486	40,0
29 Mrt. 1934..	17.740	22.347	—	11.975	32.810	39,9
23 " 1934..	17.934	22.541	—	10.445	34.791	40,1
16 " 1934..	17.956	22.159	—	10.633	34.262	40,1
2 Juni 1933..	13.373	19.655	—	10.464	28.733	35,2
3 Juni 1932..	6.835	8.361	—	7.850	4.919	55,3

*) Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeischbare schulden: bankbiljetten en deposito's.

XI. BANK VAN LITHAUEN. (In millioenen Lita's.)

Data	Goud	Zilver 1)	Buitent. Deviezen	Disconto's en Beleen.	Kapitaal	Bankbiljetten in omloop	Deposito's
15 Juni 1934	55,2	4,1	9,9	79,1	12,0	79,8	62,9
31 Mei 1934	54,2	4,0	11,9	79,5	12,0	82,6	61,6
15 " 1934	54,2	4,0	11,7	80,5	12,0	80,5	64,6
30 Apr. 1934	54,2	3,9	13,3	82,7	12,0	85,2	62,1
15 " 1934	54,0	3,7	13,3	83,7	12,0	83,8	64,8
31 Mrt. 1934	54,0	3,5	13,5	85,6	12,0	89,9	60,5
15 " 1934	54,0	3,7	12,3	83,1	12,0	85,3	63,0
15 Juni 1933	48,1	4,9	9,9	85,5	12,0	90,0	52,8
15 Juni 1932	50,3	4,8	20,2	96,6	12,0	93,7	69,8

1) Vanaf 15-2-'32 zilveren en andere munten.

